

НУБІП України

НУБІП України

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

НУБІП України

11.05 - МКР. 1593 «С» 2022.10.31. 016. ПЗ

ГЛАДЮК НАТАЛІ ВАСИЛІВНИ

НУБІП України

2023 р.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Економічний факультет

УДК 657:336.226.322

ПОГОДЖЕНО
Декан економічного факультету

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
В.о. завідувача кафедри обліку та
оподаткування

Анатолій ДІБРОВА

Володимир ЛИТВИНЕНКО

(підпис)

(підпис)

2023р.

2023р.

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

"Облік і внутрішній контроль операцій з нарахування та сплати
податку на додану вартість"

Спеціальність

071 – "Облік і оподаткування"

Освітня програма

Облік і аудит

Орієнтація освітньої програми

освітньо - професійна

Гарант освітньої програми

к.е.н., доцент

(науковий ступінь та вчене звання)

Тамара ГУРЕНКО

(підпис)

(ПІБ)

Керівник магістерської
кваліфікаційної роботи

к.е.н., доцент

(науковий ступінь та вчене звання)

Катерина ШЕВЧУК

(підпис)

(ПІБ)

Виконала

Наталія ГЛАДЮК

(підпис)

(ПІБ студента)

Київ – 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри обліку та оподаткування
д.е.н., проф. Гуцаленко Л.В.

" " 2022 р.

ЗАВДАННЯ

до виконання магістерської кваліфікаційної роботи студентці

Гладюк Наталії Василівні
(прізвище, ім'я, по-батькові)

Спеціальність 071 – "Облік і оподаткування"

Освітня програма Облік і аудит

Орієнтація освітньої програми освітньо - професійна

Тема магістерської кваліфікаційної роботи: «Облік і внутрішній контроль операцій з нарахування та сплати податку на додану вартість»

Затверджена наказом ректора НУБіП України від "31" жовтня 2022 р. №1593 «С»

Термін подання завершеної роботи на кафедру 2023.11.10

Вихідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи: законодавчо-нормативна база України, наукова та періодична література, матеріали науково-практичних конференцій, інформація Інтернет видань і веб – сайтів та дані обліку і звітності ТОВ «БілайтГруп»

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Економічний зміст податку на додану вартість та його роль у формуванні дохідної частини державного бюджету України
2. Організація і методика обліку операцій з нарахування та сплати податку на додану вартість
3. Внутрішній контроль операцій з нарахування та сплати податку на додану вартість

Перелік графічного матеріалу: таблиці, рисунки, схеми

Дата видачі завдання "28" жовтня 2022 р.

Керівник магістерської
кваліфікаційної роботи

Катерина ШЕВЧУК

Завдання прийняла до виконання

Наталія ГЛАДЮК

РЕФЕРАТ

НУБІП України

на здобуття освітнього ступеня «Магістр» за темою
«Облік і внутрішній контроль операцій з нарахування та сплати

податку на додану вартість»

У магістерській кваліфікаційній роботі розкривається науковий підхід щодо економічної сутності обліку та внутрішнього контролю операцій з нарахування та сплати податку на додану вартість.

На практичних матеріалах ТОВ «Білайт Груп» досліджено організацію і методику обліку та контролю розрахунків за непрямим податком - ПДВ, а саме: проведено організаційно-економічну характеристику підприємства, розкрито особливості документального забезпечення, розкрито особливості синтетичного та аналітичного обліку, порядок формування та подання податкової звітності, визначено методичні прийоми внутрішнього контролю, методику його проведення. Узагальнено результати аналізу та дано оцінку системі внутрішнього контролю розрахунків за податком на додану вартість підприємства.

Значне місце в роботі відведено вивченню обліку розрахунків з ПДВ та розробленню аналітичних таблиць, які допоможуть в обліку та контролі нарахуванні та сплати податку.

У висновках магістерської кваліфікаційної роботи узагальнено отримані результати дослідження, наведено рекомендації щодо удосконалення обліку і проведення внутрішнього контролю, прийняття управлінських рішень.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: податок, ставка, кредит, зобов'язання, облік, ПДВ, контроль, розрахунки, контроль.

НУБІП України

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ТА ЙОГО РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ	6
1.1 Економічний зміст податку на додану вартість.....	6
1.2 Оцінка фіскальної ефективності податку на додану вартість в Україні.....	14
1.3 Міжнародний досвід оподаткування податком на додану вартість.....	20
<i>Висновки до розділу 1</i>	24
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З НАРАХУВАННЯ ТА СПЛАТИ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ	25
2.1 Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Білайт Груп».....	25
2.2 Облік розрахунків за податком на додану вартість.....	30
2.3 Методика складання та порядок подання декларації з податку на додану вартість.....	36
2.4 Відображення розрахунків з бюджетом за непрямими податками в умовах інформаційних технологій.....	39
2.5 Особливості виправлення помилок в обліку податків та податковій звітності.....	44
<i>Висновки до розділу 2</i>	49
РОЗДІЛ 3. ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ОПЕРАЦІЙ З НАРАХУВАННЯ ТА СПЛАТИ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ	50
3.1 Методичні прийоми та джерела контролю.....	50
3.2 Контроль операцій з нарахування та сплати податку на додану вартість.....	56
3.3 Узагальнення результатів контролю розрахунків за непрямими податками та прийняття управлінських рішень щодо їх об'єктивності.....	71
<i>Висновки до розділу 3</i>	75
ВИСНОВКИ	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	79
ДОДАТКИ	89

ВСТУП

НУВБІП УКРАЇНИ

Актуальність теми: податок на додану вартість найзначніший за обсягом з усіх податків, що перераховуються в державний бюджет України. Це зумовлено

тим, що він є частиною ціни товарів (робіт, послуг) і відшкодовується виробнику

покупцем. Податок на додану вартість є найпроблемнішим з усіх податків з

точки зору обліку та адміністрування. Неодоліки адміністрування ПДВ

зумовлюють втрату бюджетом значних доходів, що негативно позначається на

спроможності уряду фінансувати важливі напрями соціально-економічного

розвитку держави. Дефіцит фінансових ресурсів держави в свою чергу негативно

позначається на рівні добробуту населення, що поглиблює кризові явища в

еконومیці. Відповідно виникає потреба у створенні прозорої системи його обліку

ПДВ шляхом забезпечення своєчасного визнання податкових зобов'язань та

податкового кредиту, достовірності його відображення в бухгалтерському обліку

при здійсненні операцій.

Дослідженням та вдосконаленням економічних і фінансових аспектів обліку розрахунків за податком на додану вартість займалися такі науковці:

Новосельська Л.І., Бурковська А.І., Оксенюк О. І., Меліхова Т.О, Сидоренко Р.Г.,

Григоренко Ю.О., Рябець І.Л., Гупаленко Л.М., Сокотенюк С.М, Білобровенко

Т.В., Здирко Н.С., Мараховська Т.С., Сидельникова Л.П., Малишкін О.С.,

Крисоватий А. І., Сокотенюк С.М., Очеретько Л.Д. та інші фахівці.

Отже, дослідження сутності податку на додану вартість, питань обліку і

звітності за розрахунками з ПДВ представлено в наукових працях багатьох

дослідників і науковців. Однак тема не перестає бути актуальною через часті

зміни податкового законодавства, які іноді бувають суперечливими та

призводять до дискусій.

Мета магістерської кваліфікаційної роботи - є наукове обґрунтування

теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо

удосконалення організаційних і методичних засад бухгалтерського обліку і

контролю операцій з нарахування та сплати податку на додану вартість.

Виходячи з поставленої мети, поставлено та вирішено такі завдання магістерської кваліфікаційної роботи:

- визначити економічний зміст податку на додану вартість;
- дати оцінку фіскальної ефективності податку на додану вартість в Україні;
- розглянути нормативно-правове забезпечення адміністрування податку на додану вартість в Україні
- проаналізувати міжнародний досвід оподаткування податком на додану вартість;

- розглянути облік розрахунків за податком на додану вартість;
- проаналізувати методику складання та порядок подання декларації з податку на додану вартість;
- розкрити особливості відображення розрахунків з бюджетом за непрямыми податками в умовах інформаційних технологій;

- проаналізувати особливості виправлення помилок в обліку податків та податковій звітності;
- визначити методичні прийоми та джерела контролю;
- розкрити організацію і методику внутрішнього контролю операцій з нарахування та сплати податку на додану вартість;

- узагальнити результати контролю розрахунків за непрямыми податками та прийняття управлінських рішень щодо їх об'єктивності.

Об'єкт дослідження магістерської кваліфікаційної роботи є чинна система обліку і контролю розрахунків податку на додану вартість ТОВ «Білайт Груп».

Предмет дослідження – організація обліку і контролю розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість.

Методи дослідження. В процесі написання роботи використовувалися загальнонаукові та специфічні методи контролю, зокрема: аналіз (дослідження частки ПДВ, визначення динаміки змін показників, аналітична перевірка звітності), синтез, графічний і таблицний метод (для наочного представлення результатів проведеного дослідження), методи індукції та дедукції (визначення

сутності базових термінів) та методичні прийоми документального контролю (нормативно-правова, арифметична, формальна й логічна перевірка тощо).

Інформаційну базу дослідження сформували монографії вітчизняних і зарубіжних науковців з обліку, аналізу й контролю розрахунків з ПДВ, нормативно-законодавчі акти у сфері обліку та контролю (закони, кодекси, міжнародні та національні стандарти, накази та постанови), нормативно-правові акти з питань адміністрування ПДВ, дані Державної фіскальної служби України; наукові публікації та матеріали науково-практичних конференцій, електронні ресурси за обраною тематикою роботи. При дослідженні прикладних аспектів

обліку та контролю розрахунків з бюджетом за ПДВ використовувалися аналітичні та звітні облікові дані підприємства ТОВ «Білайт Груп».

Під час роботи над написанням магістерської кваліфікаційної роботи основні результати дослідження доповідалися та обговорювалися на науково-практичних конференціях, за результатами яких опубліковано тези доповідей:

- «Система електронного адміністрування ПДВ: переваги та недоліки» (VII Всеукраїнська науково-практична онлайн конференція «Облік, оподаткування, контроль та аналіз виклики та загрози в умовах воєнного стану»

23 березня 2023 р.);

- «Організація внутрішнього контролю розрахунків за податком на додану вартість» (Студентська науково-практична конференція «Соціально-економічні аспекти розвитку України в умовах глобальних викликів» 9-10 листопада 2023р.).

Магістерська кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів основної частини, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ ТА ЙОГО РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

1.1. Економічний зміст податку на додану вартість

Важливим джерелом формування бюджету держави є непрямі податки, що є надбавкою до ціни товарів або послуг і сплачуються виробниками за рахунок споживача під час переходу товару (послуги) зі сфери обігу до сфери споживання. Одним із них є податок на додану вартість, що входить до ціни товарів (робіт, послуг) та сплачується покупцем, але його облік та перерахування до державного бюджету здійснюється продавцем.

Податок на додану вартість – непрямий податок, який нараховується та сплачується згідно норм розділу V Податкового Кодексу України (пп. 14.1.178 п. 14.1 ст. 14) [51].

Об'єкти оподаткування податком на додану вартість наведено в дод. А.1.

Визначення податку на додану вартість різними науковцями наведено в табл.

1.1:

Таблиця 1.1

Визначення податку на додану вартість за різними джерелами

Джерело	Визначення
1	2
М. Бондар, Л. Ловінська, Н. Лисенко Сидоренко Р.В.	Загальнодержавний непрямий податок на споживну вартість, що справляється з юридичних і фізичних осіб та є основним джерелом наповнення Держбюджету України Один з найбільш прогресивних непрямих податків, який в умовах ринкової економіки є найефективнішим. Він є економічно нейтральним, оскільки стягується за однаковою ставкою практично зі всієї споживчої бази

Продовження таблиці 1.1

Семененко Т.М.	Непрямий податок, який є частиною новоствореної вартості товарів (робіт, послуг), що формується на кожному етапі виробництва, обігу і включається до ціни товарів і сплачується кінцевим споживачем. ПДВ є податком на внутрішнє споживання продукції, фактично, надбавкою до ціни товарів, які споживаються на митній території України
Оксенюк О.І.	Податок на споживання, що стягується з доданої вартості, що створюється на кожному етапі виробництва, сплачується кінцевим споживачем та вноситься до бюджету продавцем, за винятком випадків здійснення операцій за участю нерезидентів
Бурковська А.В.	Непрямий податок, що стягується до бюджету у вигляді надбавки до ціни продукції (робіт або послуг) та сплачується споживачем
Ходикіна А.А.	Непрямий податок з доданої вартості, що створюється на всіх стадіях виробництва й обігу, включається у вигляді надбавки в ціну товарів, робіт, послуг і цілком оплачується кінцевим споживачем
Дугар Т.Є.	Фіскальний податок, який стягується на стадії виробництва та руху товарів з суми доданої вартості незалежно від фінансових результатів господарської діяльності
Лесько М.В.	Непрямий податок, що є частиною новоствореної вартості, яка утворюється на кожному етапі виробництва або обігу, сума його входить до продажної ціни на товари (роботи, послуги) і сплачується кінцевим споживачем.
Чирва А.А.	Складний податок, який передбачає існування податкових зобов'язань щодо ПДВ і сум, що підлягають сплаті податку до бюджету, що передбачено в системі податкового обліку з ПДВ
Власова О.Є.	Непрямий податок, який входить до ціни товарів (робіт, послуг) і сплачується покупцем, але його облік та перерахування до держбюджету здійснюється продавцем (податковим агентом)
Wikipedia	Непрямий податок, який нараховується та сплачується відповідно до норм розділу V цього Кодексу
ПКУ	

Розроблено автором на основі [5,12,48,55,57,59]

Всі визначення, представлені в табл. 1.1, розкривають сутність ПДВ як складової управління фінансами.

Таким чином, можна зазначити, що податок на додану вартість є непрямим загальнодержавним податком, який є складовою ціни товарів і послуг та включає податкові зобов'язання щодо постачання товарів (послуг), податковий кредит щодо постачання товарів (послуг) та зобов'язання перед бюджетом з ПДВ.

Основна специфіка податку на додану вартість полягає в тому, що реально його сплачує споживач. Тому його можна вважати регулятором цін, адже відповідно до механізму справляння, він додається до ціни товару у вигляді надбавки. Через рівень цін відбувається вплив на реальні доходи споживача.

Врешті-решт ПДВ надає змогу регулювати платоспроможний попит як невід'ємну складову ринкової рівноваги [5].

Сутність податку на додану вартість представлено на рис. 1.1

Рис. 1.1. Сутність податку на додану вартість

За економічним змістом податок на додану вартість – фінансові відносини між державою та платниками податку з метою створення загального централізованого грошового фонду для виконання державою своїх функцій [59]. Причому, ці відносини є односторонніми від платника до бюджету. Загально податок на додану вартість – непрямий податок, який є частиною новоствореної

вартості товарів (робіт, послуг), яка формується на кожному етапі виробництва, обігу та включається до ціни товару і сплачується кінцевим споживачем. ПДВ – це податок на внутрішнє споживання продукції, являючи при цьому, надбавку до ціни товарів (робіт, послуг), які споживаються на митній території України [67].

Додана вартість, за своїм обсягом наближається до заново створеної вартості, яка вироблена в конкретній господарській структурі. За своїм економічним змістом додана вартість, є частиною повної вартості товарів та включає в себе такі складові: матеріальні витрати (вартість витрачених сировини і матеріалів, послуг виробничого характеру, які формують собівартість продукції); заробітна плата (зарплата за окладами, компенсаційні виплати премії, матеріальна допомога); відрахування на соціальні заходи (нарахування єдиного соціального внеску, соціальне страхування тощо), амортизація (сума нарахованої амортизації основних засобів, задіяних в процесі виробництва продукції або послуг); прибуток.

Вартість матеріальних витрат не залежить від зусиль товаровиробника і тому вона арифметично включається в ціну товарів. Наступні складові (зарплата, прибуток, відрахування на соціальні заходи та амортизація) є доданою вартістю, оскільки вони є тими частинами повної вартості товарів та послуг, які створюються на конкретному етапі в процесі їх виробництва.

Податок на додану вартість в системі ціноутворення – макроекономічний інструмент податкової політики держави, що здійснює регулюючий вплив на сукупний попит та пропозицію як визначальних елементів ринкової ціни і сплачується на мікроекономічному рівні з доданої вартості як складової відпускної ціни на продукцію суб'єкта господарювання. Особливою відмінністю такого визначення є акцент на специфічності ПДВ як елемента системи ціноутворення й системи оподаткування, що реалізує поряд з фіскальною регулюючу функцію податку в межах ринкового попиту та пропозиції [73].

Вплив податку на додану вартість на суспільство і господарство країни містить два несумісні аспекти: з одного боку зменшення надходження ПДВ стане причиною невиконання доходів бюджету, що призведе до недофінансування

бюджетних програм, з іншого – надмірний податковий тягар матиме негативний вплив на платників податку. За цих умов варто враховувати те, що виробник перекладає на споживачів лише певну частину ПДВ.

Податкове навантаження з ПДВ можна розглядати з трьох позицій:

- економічна ефективність (вигода);
- соціальна справедливість (платоспроможність);
- розподіл податкового навантаження [5].

Податкове навантаження (податковий тягар) з ПДВ, відповідає еквівалентному «обміну» сплаченого ПДВ на суспільні блага, які одримують суб'єкти економіки. Його можна вважати нормальним, суспільно необхідним та компенсаційним. Надмірне податкове навантаження або чиста втрата від оподаткування ПДВ – це різниця між фактичним податковим тиском (валовою втратою від оподаткування доданої вартості) та компенсаційним (вигодою, що приносять державні видатки, які фінансуються зі сплаченого ПДВ). Підсумовуючи наведені підходи до розкриття сутності ПДВ, можна виділити основні його ознаки [12] (рис. 1.2).

Ознаки ПДВ

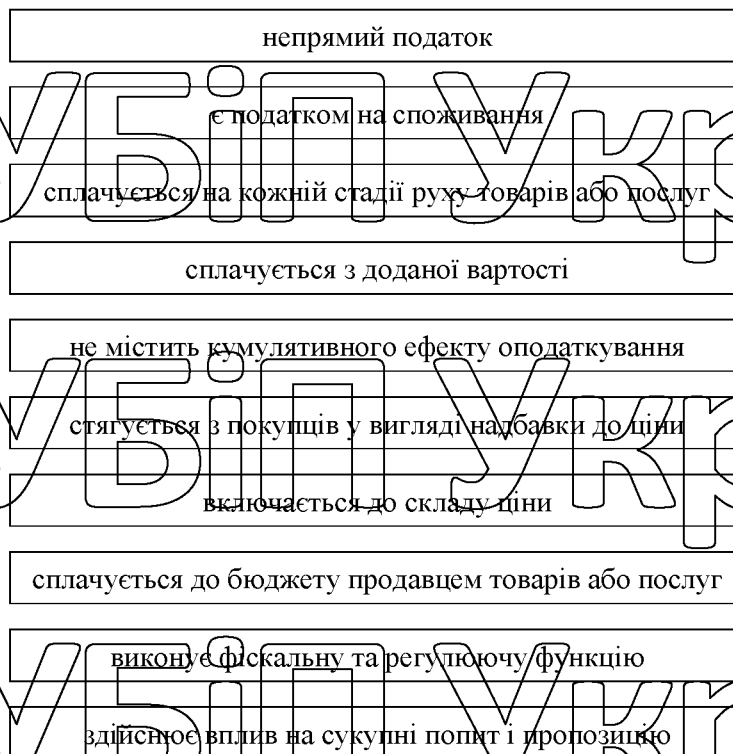

Рис. 1.2. Ознаки податку на додану вартість

Характерною рисою податку на додану вартість в Україні є застосування універсальної ставки для більшості операцій, що спрощує процес нарахування та дає доступ для контролю за його надходженням до бюджету. Цей важкий регулювання економіки має як свої переваги, так і недоліки, які представлені в

табл. 1.2:

Таблиця 1.2

Переваги і недоліки податку на додану вартість

Переваги	Недоліки
Рівні умови щодо сплати для виробників та продавців	Складний механізм нарахування та сплати
Стимулює витіснення із ринку «слабких» підприємств»	На кітцевих споживачів лягає високий податковий тягар
Постійний характер наповнення бюджету	Часто використовуються з метою ухилення від оподаткування

Розроблено автором на основі [12,29,46,55]

Сфера оподаткування в Україні регулюється законодавчими і підзаконними актами різних галузей права - Накази Державної фіскальної служби, Накази Міністерства фінансів, Постанови Кабінету Міністрів, Накази Державної податкової служби, Закони України, але основним є Податковий кодекс України [57].

Розділ V Податкового Кодексу України визначає всі найважливіші аспекти функціонування податку на додану вартість, такі як перелік платників ПДВ, порядок і вимоги до процесу реєстрації платниками податку, особливості виникнення податкових зобов'язань та визнання податкового кредиту, актуальні ставки податку тощо.

Податковий кодекс набрав чинності 01 січня 2011 р., проте до нього і сьогоднішні регулярно вносяться зміни та доповнення [57]. Перелік та короткий опис тем статей Податкового Кодексу представлено в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3

Характеристика статей розділу V ПКУ

№ статті	Тема, яку регулює стаття
180	платники податку для цілей оподаткування
181	вимоги до реєстрації платником ПДВ
182	добровільна реєстрація платником
183	порядок реєстрації
184	анулювання реєстрації
185	об'єкти оподаткування
186	поняття місця постачання
187	дата виникнення зобов'язань з податку
188-192	порядок визначення бази оподаткування в загальних та окремих випадках
193-195	ставки податку
196	операції які не є об'єктами оподаткування ПДВ
197	операції, звільнені від оподаткування
198-199	податковий кредит
200	суми, що підлягають перерахуванню до бюджету та поняття електронного адміністрування ПДВ
201	податкові накладні
202-203	звітні (податкові) періоди, порядок подання декларації і сплати податку
206	оподаткування операцій під час переміщення товарів через митний кордон України залежно від митного режиму
207	оподаткування турагентської і туроператорської діяльності
208	послуги, що постачаються нерезидентами фізособам на митній території України, зокрема електронні
210	спеціальний режим оподаткування виробів мистецтва, колекціонування або антикваріату
211	оподаткування операцій з підготовки до зняття і зняття енергоблоків Чорнобильської АЕС з експлуатації та перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему

Розроблено автором на основі [57]

Окрім норм ПКУ, податок на додану вартість в Україні регулюється:

– Постановами Кабінету Міністрів України;

- Наказами Державної податкової служби України;
- Наказами Міністерства доходів України;
- Наказами Державної фіскальної служби України;
- Наказами Міністерства фінансів України.

Постановами КМУ регулюються питання проведення позапланових документальних перевірок на підприємстві, звільнення від оподаткування з постачання і ввезення товарів та послуг для власних потреб консульських установ іноземних держав, дипломатичних представництв, представництв міжнародних організацій, питання стосовно електронного адміністрування, ведення Реєстру заяв про повернення сум бюджетних відшкодувань, зміни до порядку зупинення реєстрації податкових накладних чи розрахунків коригування.

У наказах ДПС надаються консультації стосовно реєстрації осіб, що перейшли на спрощену систему оподаткування платниками ПДВ, повторної реєстрації платниками ПДВ, обов'язкової реєстрації платниками, включення до витрат штрафів за затримку постачання послуг чи товарів або оплати за них, порядку оподаткування транспортно-експедиторських видів діяльності [67].

В наказах Міністерства доходів України надаються консультації щодо особливостей оподаткування податком на додану вартість, критерії позитивної податкової історії платників, реєстрація платниками ПДВ тощо.

В наказах Міністерства фінансів затверджується порядок заповнення документів на переказ при сплати податку, здійснення бюджетного відшкодування, повернення помилково або надміру зарахованих коштів, облік та реєстрація платників, заповнення та подання (зокрема, спрощеної) податкової звітності, формування і надсилання реєстру платників для перерахування коштів в рахунок погашення податкового боргу в умовах дії системи електронного адміністрування.

В зв'язку з введенням в Україні воєнного стану була прийнята низка законів, в яких регулюється податок на додану вартість на період дії воєнного стану в питаннях захисту інтересів суб'єктів подання звітності та інших

документів, особливості оподаткування та подання звітності, дії норм Податкового кодексу й інших законодавчих актів та їхнього вдосконалення, особливості податкового адміністрування на період дії воєнного стану.

На початку війни Законом України № 2118-IX було тимчасово обмежено відповідальність платників ПДВ за несвоєчасне подання декларації з ПДВ та несвоєчасну сплату сум податку, проте станом на сьогоднішній день це рішення було переглянуто та зазнало певних змін. Крім того, на період воєнного часу, введено пільгову ставку з ПДВ у розмірі 7%, за якою оподатковується пальне [19]. Відмітимо, що на поточний момент дану ставку повернуто до стану довоєнних показників (20%).

Одним із важливих моментів для платників ПДВ було врахування кредиту з ПДВ під час дії воєнного стану до 27.05.2022 року, яке було успішно врегульовано Законом № 2120-IX, керуючись нормами якого покупці мали право сформувати свій податковий кредит на підставі наявних первинних документів і заповнення таблиць з відомостями про незарєстровані податкові накладні до додатку до декларації.

Отже, розглянуті нормативно-правові документи є базисом функціонування ПДВ в Україні на сьогоднішній день. Аналізуючи ці документи, можна зробити висновок, що процес реформації у сфері податку на додану вартість відбувається постійно, адже існує багато нюансів, які потребують чітко прописаних подорож та повинні адекватно реагувати на зміни сьогоднішнього дня.

1.2. Оцінка фіскальної ефективності податку на додану вартість в Україні

З фіскальної точки зору, податок на додану вартість має високу ефективність. Зокрема, широка база оподаткування ПДВ забезпечує надійність та стабільність надходжень до Державного бюджету України. Стягнення цього податку на всіх етапах руху товару забезпечує рівномірний розподіл податкового тягара між суб'єктами господарювання, які задіяні в процесі виробництва та

реалізації продукції або послуг. З точки зору прогресивності об'єкта оподаткування, податок на додану вартість наближається до прямих податків завдяки оподаткуванню доданої вартості, створеної на конкретному етапі руху товарів [18].

Ставки податку на додану вартість в Україні встановлюються у відсотках від бази оподаткування. Сьогодні встановлено наступні розміри ставок ПДВ:

- 0% (експортні операції, міжнародні перевезення тощо);
- 7% (деякі лікарські засоби, послуги тимчасового розміщення в готелях);
- 14% (деякі види сільськогосподарської продукції);
- 20% (всі операції, які не обкладаються ставками 0%, 7% та 14%) [57].

Податок на додану вартість в українській системі є основним бюджетоутворюючим податком. Це зумовлено високими ставками, цінами та обсягами виробництва і споживання. Особливий ефект дає рівень інфляції, який впливає на цінову політику вітчизняних виробників [46].

Структура податкових надходжень в державному бюджеті України представлена на рис. 1.3:

Рис. 1.3 Структура податкових надходжень в державному бюджеті України

В структурі надходжень податку на додану вартість переважає сума податку, яка сплачується при ввезенні імпортованих товарів. ПДВ з ввезених на митну територію України товарів в 3,8 рази перевищує питому частку ПДВ з вироблених в Україні товарів та наданих послуг [45]. Таку ситуацію спричиняє низький рівень економічної активності вітчизняних товаровиробників, яка відображається в порівняно низькій сумі ПДВ, який справляється при господарських операціях на території України.

Проте, така сума ПДВ з вироблених товарів або наданих послуг в Україні фактично включає в себе негативне значення бюджетного відшкодування, на яке платник податку має право при перевищенні вхідного ПДВ над вихідним в бухгалтерському обліку.

З держбюджету України відшкодовується близько 65% загальної суми надходжень з ПДВ, що представляє собою 93% позитивних рішень щодо відшкодування ПДВ контролюючих органів на користь платників [45].

Протягом 9 місяців 2023 року у грошовій формі було виплачено відшкодування ПДВ в сумі 90958,5 млн.грн. Відхилено заявлених до відшкодування сум в розмірі 5781,6 млн.грн. [17].

Обсяг надходжень від податку на додану вартість за 2021 рік зріс в порівнянні з 2020 роком на 33,9% і склав 536,5 млрд.грн. Збільшення надходжень у 2021 році обумовлено поступовим відновленням економіки, продовженням позитивної динаміки у роздрібній торгівлі, поживаленням ЗЕД, а саме:

- суттєвим зростанням імпорту товарів у гривневому еквіваленті у 2021 році на 36,0% в порівнянні з 2020 роком;

- надходженням податку від розмітнення природного газу, який в попередніх періодах був поміщений у митний режим митного складу (5,4 млрд грн), від часткового завершення митного оформлення природного газу, що ввезений ПАТ «НАК Нафтогаз України» протягом 2014 - 2015 років відповідно до зовнішньоекономічного договору з ВАТ «Газпром» (3,0 млрд грн);

- збільшенням обсягів роздрібно-товарообороту підприємств роздрібно торгівлі на 10,9% р/р у порівнянних цінах;
- ростом тарифів та цін на споживчому ринку [17].

Доходи держбюджету від податку на додану вартість з ввезених на митну територію України товарів у 2021 році збільшились на 38,9%, обсяги імпорту товарів у доларах США збільшились на 34,3%, а офіційний середній курс гривні до долара США зріс на 1,2% порівняно з 2020 роком [17].

Можна сказати, що механізм стягнення ПДВ не є досконалим. Існує необхідність поліпшення контролю за надходженням ПДВ до бюджету та контролю за його відшкодуванням.

ПДВ має високий потенціал, проте існує ряд аспектів, які необхідно вдосконалити та оптимізувати. Ключовими недоліками є (рис. 1.4):

Ключові недоліки ПДВ

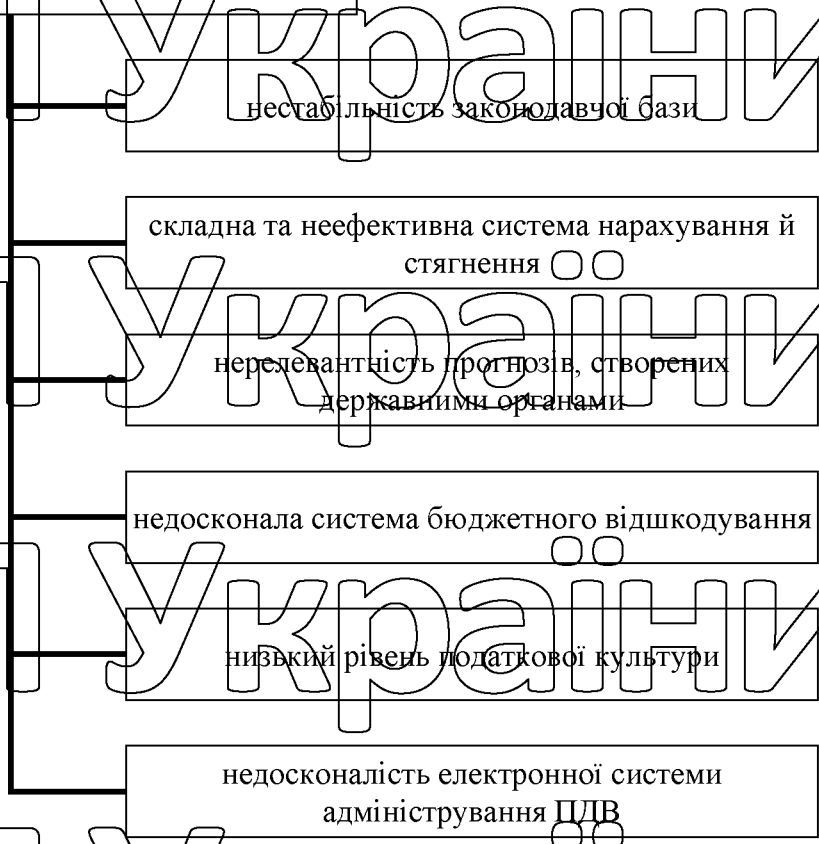

Рис. 1.4. Ключові недоліки ПДВ

Розглянемо більш детально ключові недоліки податку на додану вартість:

– нестабільність законодавчої бази. Принцип стабільності, який визначається положеннями ПКУ, не дотримується державними органами.

Щороку Верховна Рада вносить зміни, додає поправки, які не дають можливості платникам ПДВ адаптуватися та змушує «йти в тінь» економіки за допомогою ухиляння від сплати податків;

– складна та неефективна система нарахування й стягнення. Цей недолік впливає як результат нестабільності законодавчої бази. В результаті

ускладнюється ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності підприємств у вигляді заплутаних інструкцій по заповненню декларацій та первинної документації;

– нерелевантність прогнозів, створених державними органами.

Недостовірні показники надходжень та відшкодувань призводять до дестабілізації ситуації фінансової підтримки, яка здійснюється державою.

Однією із причин є те, що в Україні відсутня комплексна інформаційна система даних про виробників, яка б дозволяла відслідкувати фінансові операції;

– недосконала система бюджетного відшкодування. Нажаль, держслужбовці зловживають своєю можливістю змін законодавства та

створюють закони «під себе». Аналізуючи рейтинг підприємств, які отримують найбільше коштів за рахунок бюджетних відрахувань, викликають сумніви щодо їх прозорості. Багато підприємців використовують різноманітні схеми,

наприклад, податкові ями, ланцюги та фіктивні операції, для отримання коштів з бюджету;

– низький рівень податкової культури. Протягом багатьох років у платників формувалося негативне ставлення до ПДВ, оскільки податкові органи в недостатньому обсязі проводили консультативну та інформаційну роботу для роз'яснення важливості існування та сплати податку. Проте позитивним є те, що

нині державні органи створюють нові роз'яснення, індивідуальні податкові консультації, що поліпшує відносини між платниками та виконавчими органами.

– недосконалість електронної системи адміністрування ПДВ. Найбільш актуальним напрямком вдосконалення системи адміністрування ПДВ є створення сучасних методів контролю. Необхідно забезпечити державні органи належними умовами, обладнанням, створити велику кількість інформаційних баз, доступ до яких матиме будь-який державний працівник. Наприклад, на етапі створення продукту можна буде отримувати інформацію про витрати підприємства на його створення, збут. Важливим пунктом є налагодження обміну інформацією з фінансовими установами. Створення таких баз спростить ведення бухгалтерського обліку, надання фінансової звітності, отримання документів з реєстрів тощо для підприємства [49].

Податкове навантаження має надзвичайно велике значення як для економіки держави, так і для суб'єктів господарювання. Рівень податкового навантаження слугує індикатором ефективності податкової політики держави.

Показник податкового навантаження визначається як відношення фактичних податкових надходжень у зведений бюджет держави до обсягу валового внутрішнього продукту. Рівень податкового навантаження в Україні за 2019-2021 роки, в тому числі за різними складовими податкової системи представлено в таблиці 1.4:

Таблиця 1.4
Рівень податкового навантаження в Україні за 2019-2021 роки

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.
Рівень бюджетного податкового навантаження, %	29,1	29,8	33,3
ВВП реальний (в цінах попереднього року)	3675,7	3818,4	4363,5
Податкові надходження до зведеного Держбюджету, млрд. грн.	1070,3	1136,6	1453,8
Рівень податкового навантаження на споживання, %	14,8	15,3	17,2
ПДВ, млрд грн	378,6	400,6	536,4
Мито, млрд грн	30,0	30,4	38,1
Акциз, млрд грн	130,7	146,6	172,0
Інші, млрд грн	6,0	5,3	5,3
Коефіцієнт податкового навантаження загальний, %	35,7	37,1	40,8

Розроблено автором на основі [54]

За даними таблиці 1.4 можна зробити висновок, що з року в рік відбувається коливання рівня податкового навантаження. Вони свідчать, з одного боку

про несталі темпи зростання ВВП, а з іншого – про постійні зміни у податковому законодавстві України.

Це викликає значну кількість неузгодженостей, а також має негативний вплив на виконання податкових зобов'язань платниками ПДВ, а також роботу співробітників податкової служби і відповідно знижує привабливість вітчизняної економіки для іноземних інвесторів.

Україна тяжіє до підвищення загального податкового навантаження. Причиною цього є популізм політиків, які постійно розширюють соціальні видатки, нерациональна боргова політика уряду, яка вимагає суттєвих видатків на погашення й обслуговування боргів, та викривленим підходом у якому бюджетне планування відштовхується не від доходів держави, а від видатків. Високе податкове навантаження в Україні гальмує її економічне зростання [54]

Отже, можна зробити висновок, що незважаючи на те, що надходження з ПДВ складають найбільшу частку в держбюджеті України, існує низка проблем та недоліків в його адмініструванні, які необхідно вирішувати та уникати в майбутньому.

1.3. Міжнародний досвід оподаткування податком на додану вартість

Податок на додану вартість є найбільш досконалою формою непрямого оподаткування та відіграє значну роль в публічних фінансах більшості держав з розвинутою ринковою економікою та з перехідною економікою.

Перелік товарів і послуг, який оподатковується за тією чи іншою ставкою, визначається на рівні внутрішнього законодавства країн.

В розвинених країнах існують певні спільні характеристики стягнення податку на додану вартість. Зокрема, незважаючи на переваги уніфікації, у більшості з них застосовується не одна, а декілька податкових ставок. Крім стандартної, використовуються знижені ставки для товарів і послуг, що мають соціальне та культурно-споживче призначення. В деяких державах застосовуються підвищені ставки ПДВ на предмети розкоші або некорисні товари (тютюн, алкоголь) [11].

В державах-членах Євросоюзу є допустимим надання звільнень від ПДВ без відшкодування податкового кредиту для таких послуг:

- послуги громадських поштових служб;
- послуги лікування, надані громадськими організаціями;
- послуги медичного догляду;
- стоматологічні послуги;
- послуги, що надаються благодійними організаціями, пов'язані із соціальним забезпеченням та соціальною допомогою, захистом дітей та молоді;
- послуги вищої, професійно-технічної та середньої освіти;
- послуги релігійних, профспілкових, філософських, патріотичних, політичних, цивільних некомерційних організацій, надані на користь своїх членів або в обмін на членські внески згідно засновницьких документів;
- деякі інші види послуг [23].

В розвинених зарубіжних країнах ПДВ формує приблизно 13,5% доходів бюджету, хоча регіонально частка цього податку досить сильно різниться. У Франції ПДВ забезпечується 45% податкових бюджетних надходжень, в Нідерландах – 24% [23].

Суттєву роль має система управління ПДВ. В країнах Євросоюзу накладаються штрафи за затримку сплати ПДВ. Передбачається одноразовий штраф у вигляді відсотка від податку, або базуються на щомісячному накопиченні неоплаченої суми, або поєднуються два зазначених методи. В Іспанії податок на додану вартість стягується з продажу товарів та надання послуг. Тут ПДВ є податком, узгодженим в рамках загальної податкової політики країн-учасниць Євросоюзу. Декларація з ПДВ разом з оплатою подається щомісяця, якщо обіг за попередній період перевищує 6 мільйонів євро, інакше декларація подається щоквартально. Для певних груп компаній є можливість застосування консолідованого режиму сплати ПДВ. Для цього необхідно дотримуватися низки умов, зокрема материнська компанія повинна володіти прямо або побічно принаймні 50% в статутному капіталі дочірньої компанії [58].

Середнє значення основної ставки ПДВ у державах-членах ОЕСР представлено на рис. 1.5:

Рис. 1.5 Динаміка основної ставки ПДВ в державах-членах ОЕСР

В Італії податок на додану вартість сплачується за всі послуги й товари, що реалізуються компаніями. Процедура отримання номера платника ПДВ обов'язкова для всіх юридичних осіб. Жоден вид підприємницької діяльності не може здійснюватися без реєстрації платником ПДВ, навіть якщо фірма складається з однієї людини. Основна ставка ПДВ в Італії складає 21%, а понижені ставки встановлюються на продукти харчування, нерухомість, обслуговування будівель тощо [79].

ПДВ в Туреччині стягується з обсягів поставок більшості товарів та послуг.

Стандартна ставка 18%, понижені ставки – 8% (для основних продуктів харчування, фармацевтичних продуктів, інших предметів) і 0% (для газет, журналів, деяких видів сільськогосподарських продуктів, устаткування, отриманого з фінансового лізингу). ПДВ сплачується щомісячно. Декларації

ПДВ подаються в місцеву податкову інспекцію до 24 числа, а оплата проводиться до 26 числа наступного місяця [58].

В Сполучених Штатах відсутній федеральний ПДВ або податок з продажів. При цьому деякі штати стягують податок з продажів за різними ставками. В Нью-Йорку з роздрібного продажу деяких видів рухомого майна та послуг стягується податок з продажів. При купівлі рухомого майна або послуг за межами штату і користуванні ними в межах штату Нью-Йорк, стягується податок за користування. Комбінована ставка податку з продаж і податку за користування складає 4% плюс місцевий податок, що стягується містом, округом або шкільним округом [11].

В Китаї платниками ПДВ є підприємства, що продають продукцію власного виробництва або придбану у третіх осіб. Загальна ставка податку 17%; для платників, які займаються продажем деяких пільгових категорій товарів (зерно, рослинні олії; водопровідна вода, вугільний, нафтовий, зріджений і природний газ, метан, деревне та кам'яне вугілля для домашнього використання; газети, книги та журнали; корми, сільськогосподарські хімікати, хімічні добрива, машини, плівки для теплиць) складає 13%; для платників з малим обігом – 3%.

ПДВ не стягується під час експорту продукції, крім випадків, коли постановами уряду Китаю встановлено інше.

Отже, можна констатувати, що передовий досвід зарубіжних держав має використовуватися під час реформування української системи оподаткування, зокрема в частині податку на додану вартість з врахуванням особливостей, рівнів розвитку і готовності національної економіки.

Висновки до розділу 1

Податок на додану вартість – непрямий податок, який нараховується та сплачується згідно норм розділу V Податкового Кодексу України (пп. 14.1.178 п. 14.1 ст. 14).

За економічним змістом податок на додану вартість – фінансові відносини між державою та платниками податку з метою створення загального

централізованого грошового фонду для виконання державою своїх функцій. З фіскальної точки зору, податок на додану вартість має високу ефективність. Зокрема, широка база оподаткування ПДВ забезпечує надійність та стабільність надходжень до Державного бюджету України.

В структурі надходжень податку на додану вартість переважає сума податку, яка сплачується при ввезенні імпортованих товарів.

Механізм стягнення ПДВ не є досконалим. Існує необхідність поліпшення контролю за надходженням ПДВ до бюджету та контролю за його відшкодуванням.

Сфера оподаткування в Україні регулюється законодавчими і підзаконними актами різних галузей права - Накази Державної фіскальної служби, Накази Міністерства фінансів, Постанови Кабінету Міністрів, Накази Державної податкової служби, Закони України. Основним є Податковий кодекс

України. В зв'язку з введенням в Україні воєнного стану була прийнята низка законів, в яких регулюється податок на додану вартість на період дії воєнного стану.

Досвід зарубіжних країн свідчить, що податок на додану вартість покликаний виконувати бюджетоутворюючу функцію, забезпечуючи суттєву частку у структурі надходжень Державного бюджету. В українських реаліях його роль є дуже суперечливою, а ефективність нівелюється через численні порушення норм податкового законодавства та різноманітні зловживання з боку платників податків.

НУВІП України

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З

НАРАХУВАННЯ ТА СПЛАТИ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

2.1 Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Білайт Груп»

Товариство з обмеженою відповідальністю «БІЛАЙТ ГРУП» було зареєстроване 04 червня 2018 року за юридичною адресою Україна Київська обл. Бучанський р-н, село Софіївська Борщагівка, вул. Мала Кільцева, будинок 21-А. Код ЄДРПОУ 42179263, Індивідуальний податковий номер: 421792626591. Дата реєстрації платником ПДВ: 01.07.2018. Керівником організації є Спектор Ольга Ігорівна. Розмір статутного капіталу складає 100000,00 грн.

ТОВ «Білайт Груп» створене у відповідності з діючим законодавством України, має права та обов'язки і здійснює свою діяльність згідно Статуту підприємства та чинного законодавства. Підприємство здійснює операційний бухгалтерський та облік розрахунків за податками своєї діяльності, веде статистичну звітність і подає її у встановленому обсязі органам державної статистики, податковим та фінансовим органам.

Облік на підприємстві ведеться з дотриманням вимог законодавства та нормативно-правових інструкцій а також розробленими наказом про організацію бухгалтерського обліку та наказом про облікову політику підприємства. При цьому відповідальність за організацію бухгалтерського обліку несе керівник підприємства, а за ведення обліку головний бухгалтер.

Основним видом діяльності підприємства є оптова торгівля твердим, рідким, газоподібним паливом і подібними продуктами (код КВЕД 46.71) [62].

В таблиці 2.1 представлено аналіз динаміки зміни основних показників діяльності ТОВ «Білайт Груп».

Відповідно до проведених розрахунків табл. 2.1, можна зробити висновок, що загальна величина необоротних активів підприємства в досліджуваному

періоді мала тенденцію до зростання. На зростання майна підприємства вплинуло те, що відбулося зростання виробничих можливостей підприємства, інтенсивності виробництва.

Таблиця 2.1

Аналіз динаміки основних показників Звіту про фінансовий стан

ТОВ «Білайт Груп» за 2020-2022 рр., тис.грн.

Показники	Значення			Відхилення			
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2022 р. від 2021 р.	темперіоросту, %	2022 р. від 2020 р.	темперіоросту, %
1	2	3	4	5	6	7	8
Необоротні активи	2 156,156	2 234,816	2 738,421	503,605	0,23%	582,265	0,27%
Нематеріальні активи	230,123	235,787	335,054	99,267	0,42%	104,931	0,46%
Основні засоби	1 865,214	1 999,029	2 403,367	404,338	0,2%	538,153	0,29%
Оборотні активи	7 539,852	8 299,375	14 355,401	6 056,026	0,73%	6 815,549	0,90%
Запаси	2 165,159	2 238,545	4 850,026	2 611,481	1,17%	2 684,867	1,24%
Незавершене виробництво	3 028,590	3 337,210	4 453,220	1 119,499	0,36%	1 503,610	0,49%
Готова продукція	1 638,952	1 718,639	3 548,756	1 825,117	1,06%	1 884,804	1,13%
Дебіторська заборгованість	3 968,925	4 008,087	5 508,185	1 500,096	0,37%	1 539,258	0,39%
Гроші та їх еквіваленти	390,00	383,00	216,00	-167	-0,44%	-174,00	-
Власний капітал	7 234,901	7 234,901	10 414,622	3 179,721	0,44%	3 179,721	0,44%
Зареєстрований (пайовий) капітал	100,000	100,000	100,000	0	0%	0	0%
Резервний капітал	4,757	4,757	4,757	0	0%	0	0%
Нерозподілений прибуток (Непокритий збиток)	7 089,251	7 198,429	10 378,150	3 179,721	0,44%	3 288,899	0,46%
Довгострокові зобов'язання	35,159	36,477	46,837	10,360	0,28%	11,678	0,33%
Короткострокові зобов'язання	867,123	869,522	2 183,687	1 314,165	1,51%	1 316,564	1,52%

Розроблено автором на основі даних підприємства (дод. Б.1, дод. Б.2)

Отримані кошти було вкладено у приріст оборотних та необоротних активів. Зокрема, величина необоротних активів становила 2 738 421,00 грн., тобто на 0,23% більше порівняно із 2021 роком і 0,27% в порівнянні з 2020 роком. А це свідчить про можливе розширення виробничого потенціалу підприємства.

Якщо аналізувати фінансові результати діяльності підприємства, то можна помітити тенденцію до їх покращення, що показує нам картину підвищення виробничих можливостей і зростання виробничого потенціалу підприємства.

Отже, на основі аналізу фінансово-економічних показників ТОВ «Білайт Груп» можна визначити, що підприємство є рентабельним та прибутковим, характеризується високою ефективністю використання наявного обладнання, якісним моніторингом стану матеріально-технічного забезпечення. ТОВ «Білайт Груп» нарощує власні потужності, та зміцнює свої позиції на ринку за рахунок зростання обсягів виробництва і ділової активності та впровадженню інноваційних рішень.

Розмір витрат ТОВ «Білайт Груп» за елементами наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Аналіз динаміки поточних операційних витрат

ТОВ «Білайт Груп» за 2020-2022 рр., тис.грн.

Показники, тис.грн.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення	
				2021/2020	2022/2021
Матеріальні затрата	502561,5	861577,5	1268094	71,4	47,2
Витрати на оплату праці	952287	1462182	1836963	53,5	25,6
Відрахування на соцзаходи	145422	192412,5	248160	32,3	29,0
Амортизація	1272484,5	1069981,5	1177902	-15,9	10,1
Інші операційні витрати	2603088	3110848,5	4407141	19,5	141,7
Всього	5475843	6697002	8938260	22,3	33,5

Розроблено автором на основі даних підприємства

Проаналізувавши структуру витрат можна відзначити, що найбільшу частку в ній займають інші операційні витрати (47,5%). До них належать витрати на НДІКР, втрати від операційної курсової різниці та безнадійна дебіторська заборгованість тощо. Друге місце належить витратам на оплату праці (17,3%), що пов'язано з інфляцією та стійким приростом кількості працівників на підприємстві. Тенденцію до скорочення демонструють витрати на амортизацію. Вони знизилися з 23,2% в 2020 році до 13,2% в 2022 році, що є позитивною

тенденцією [1]. Схематично аналіз структури витрат ТОВ «Білайт Груп» представлено в Додатку Б.1.

Фінансові результати ТОВ «Білайт Груп» протягом 2020-2022 років наведено в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Фінансові результати ТОВ «Білайт Груп» за 2020-2022 рр., грн.

Показники, тис. грн.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення	
				2021/2020	2022/2021
Чистий дохід від реалізації продукції	190877297,5	2683773	51696393	40,3	93,1
Собівартість продукції	(14444068,5)	(19677438)	(11281767)	36,2	105,4
Фінансовий результат до оподаткування	(3404230,5)	(2282863,5)	5957862	32,9	161,0
Чистий фінансовий результат	(3392787)	(2282112)	5957862	32,7	161,1

Розроблено автором на основі даних підприємства

Протягом 2020-2022 років спостерігається значне підвищення собівартості продукції, що виробляється підприємством. Причиною цього явища є зростання транспортних витрат та витрат на оплату праці, рекламу, закупівлю та ремонт устаткування тощо. Чистий фінансовий результат характеризується позитивною динамікою, адже протягом досліджуваного періоду він зріс від від'ємного показника до позитивного.

Аналіз фінансового стану ТОВ «Білайт Груп» за період 2020-2022 роки наведено в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Аналіз фінансового стану ТОВ «Білайт Груп» за 2020-2022 рр.

Показники	Нормативне значення показника	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення	
					2021/2020	2022/2021
1	2	3	4	5	6	7
К покриття	Більше 1	0,81	0,52	0,65	-35,4	23,0
К швидкої ліквідності	Від 0,5 до 1	0,74	0,5	0,57	-33,4	15,4
К абсолютної ліквідності	0,1-0,2	0,04	0,02	0,05	-60,4	78,1
К фінансової автономії	Більше 0,5	0,03	0,37	0,44	1233,9	18,3

Продовження таблиці 2.4

1	2	3	4	5	6	7
К фінансування	Більше 1	0,03	0,27	0,31	898,5	12,7
К забезпечення власними ОЗ	Більше 0,1	0,37	0,34	0,5	-8,3	48,5
К маневреності власного капіталу	Більше 0,1	4,6	0,95	0,6	-79,2	37,4
К оборотності активів	Збільшення	0,275	0,443	1,072	61,4	141,6
К обор. кредитор. заборгов.	Збільшення	0,78	0,82	1,68	5,2	104,7
К обор. дебітор. заборгов.	Збільшення	0,76	1,45	3,98	92,4	173,5
К обор. матеріальних запасів	Збільшення	5,06	10,31	21,87	103,6	112,2
К оборотності ОЗ	Збільшення	2,87	1,77	4,21	-38,4	138,5
К оборотності ВК	Збільшення	1,84	2,57	2,64	39,1	2,9
К рентаб. активів	Більше 0	0,06	0,09	0,24	62,6	156,2
К рентаб. ВК	Більше 0	0,39	0,54	0,6	40,1	9,2
К рентаб. діяльності	Більше 0	0,21	0,3	0,44	41,3	45,9
К рентаб. продукції	Більше 0	0,27	0,3	0,29	5,5	-0,3

Розроблено автором на основі даних підприємства

Проаналізувавши отримані результати, відмітимо, що ТОВ «Білайт Груп» є рентабельним підприємством. Протягом 2020-2022 років воно нарощувало свою рентабельність по всім складовим, що підтверджується його сильною позицією на ринку. Щорічно показник рентабельності підвищується приблизно на 50%, що підвищує його інвестиційну привабливість [54].

Коефіцієнт швидкої ліквідності відповідає нормативним показникам. ТОВ «Білайт Груп» має достатньо ліквідних оборотних коштів для своєчасного розрахунку за своїми зобов'язаннями. Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, що підприємство неспроможне негайно ліквідувати короткострокову заборгованість, проте за базовою ознакою спостерігається рух даного показника в бік нормативного значення. Коефіцієнт покриття не відповідає нормативу та має негативну динаміку. Це свідчить про недостатність ліквідних активів для сплати поточних зобов'язань. Узагальнивши динаміку коефіцієнтів ліквідності можна зробити висновок, що підприємство ТОВ «Білайт Груп» платоспроможне.

Коефіцієнт автономії з 2020 по 2022 рік суттєво зріс та майже відповідає нормативу. ТОВ «Білайт Груп» наростило власну незалежність від зовнішніх джерел фінансування, ще в повній мірі здатне здійснювати повноцінну діяльність без залучення коштів. Показник коефіцієнту фінансування має позитивну динаміку, однак його показник недостатній для функціонування за рахунок власних коштів. Також недостатньо основних засобів, проте динаміка показника є позитивною. Спостерігається тенденція зниження коефіцієнту маневреності власного капіталу, тобто ТОВ «Білайт Груп» збільшує частку власного капіталу, введеному в оборотні засоби, за рахунок чого знижується його маневреність.

Показник коефіцієнтів ділової активності свідчить про ефективність використання всіх наявних ресурсів ТОВ «Білайт Груп» його власного капіталу та оборотних засобів [1]. Кошти підприємства витрачаються на розвиток матеріально-технічної бази та нарощування обсягів виробництва й вдосконалення існуючих виробничих потужностей.

2.2. Облік розрахунків за податком на додану вартість

Будь-яка операція, що підлягає оподаткуванню ПДВ, на підприємстві ТОВ «Білайт Груп» супроводжується обов'язковим формуванням податкової накладної. Об'єкти оподаткування ПДВ наведено в Додатку А.1.

Податкова накладна – документ, який існує виключно в електронній формі та використовується платниками ПДВ для обліку податкового зобов'язання та податкового кредиту, які виникають з цього податку [33].

Податкова накладна є первинним документом і підставою для нарахування податкових зобов'язань із ПДВ у зв'язку з постачанням (продажем) товарів (робіт, послуг) у продавця-платника ПДВ, і одночасно – документальним доказом права на віднесення до податкового кредиту витрат зі сплати ПДВ під час придбання товарів у покупця – платника податку. Тому податкова накладна

не може існувати окремо від документів, що підтверджують факти господарської діяльності підприємства [6].

Податкова накладна містить такі обов'язкові реквізити:

- порядковий номер податкової накладної;
- дата складання;
- назва підприємства;
- податковий номер платника податку (продавця та покупця);
- опис (номенклатура) товарів/послуг та їх кількість, обсяг;
- ціна постачання без урахування ПДВ;
- ставка податку та відповідна сума податку в цифровому значенні;
- загальна сума, що підлягає сплаті з урахуванням податку;
- код товару або послуги згідно з УКТ ЗЕД [53].

Податкова накладна виписується бухгалтерією ТОВ «Білайт Груп» на дату виникнення податкових зобов'язань, яка визначається відповідно до статті 187 ПКУ за правилом «першої події»:

- дата зарахування коштів від покупця на банківський рахунок або в касу;
- дата відвантаження товарів (продукції);
- для послуг – дата оформлення документа, що засвідчує факт надання послуг (акт виконаних робіт) [51].

Податкові накладні реєструються в Єдиному реєстрі податкових накладних з урахуванням граничних термінів:

В 2023 р. відбулися редагування щодо строків реєстрації в ЄРПН податкових накладних/розрахунків коригування, граничний термін реєстрації в ЄРПН яких припадає на період з дати набрання чинності Законом № 2876 (тобто з датою складання починаючи з 16 січня 2023 року), та діють тимчасово, протягом дії воєнного стану в Україні та шести місяців після місяця, в якому воєнний стан буде припинено або скасовано.

Нові строки реєстрації в ЄРПН податкових накладних/розрахунків коригування становлять:

– для податкових накладних/розрахунків коригування, складених з 1 по 15 календарний день (включно) календарного місяця, – до 5 календарного дня (включно) календарного місяця, наступного за місяцем, в якому вони складені;

– для податкових накладних/розрахунків коригування, складених з 16 по останній календарний день (включно) календарного місяця, – до 18 календарного дня (включно) календарного місяця, наступного за місяцем, в якому вони складені.

Підтвердженням реєстрації податкової накладної в Єдиному реєстрі податкових накладних є квитанція в електронному вигляді у текстовому форматі, яка надсилається платнику податку протягом операційного дня [59].

У випадку неприйняття податкової накладної (блокування) платнику податку відправляється квитанція в електронному вигляді у текстовому форматі з зазначенням причин неприйняття. Вона також надсилається протягом операційного дня.

Якщо протягом операційного дня платник податку не отримав квитанцію про прийняття або неприйняття, або зупинення реєстрації податкової накладної, така податкова накладна вважається зареєстрованою в Єдиному реєстрі податкових накладних [59]. При цьому, відсутність факту реєстрації податкової

накладної не звільняє продавця від обов'язку включення суми ПДВ, вказаної в такій податковій накладній, до суми податкових зобов'язань за відповідний звітний період.

За порушення граничного строку реєстрації податкових накладних та розрахунків корегування в ЄРПН:

– складених на операції з постачання товарів/послуг, що звільняються від оподаткування податком на додану вартість,

- податкових накладних, складених на операції, що оподатковуються за нульовою ставкою,

на платника податку накладається штраф в розмірі 2% від обсягу постачання (без ПДВ), але не більше 1020 гривень.

Відсутність реєстрації протягом граничного строку всіх інших податкових накладних та розрахунків корегування в ЄРПН тягне за собою накладення штрафу в розмірі 50% суми податкових зобов'язань з ПДВ, вказаної у такій ПН та/або РК, або від суми ПДВ, нарахованого за операцією з постачання товарів/послуг, якщо ПН на таку операцію не складено.

Для бухгалтерського обліку податку на додану вартість на ТОВ «Білайт Груп» застосовуються такі субрахунки до рахунку 64 «Розрахунки за податками і платежами»:

– 641 «Розрахунки за податками»;

– 643 «Податкові зобов'язання»;

– 644 «Податковий кредит» [4]

Детальна характеристика субрахунків та аналітичних рахунків, які застосовуються для обліку розрахунків з податку на додану вартість на підприємстві ТОВ «Білайт Груп» наведено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Характеристика субрахунків і аналітичних рахунків для обліку ПДВ

Рахунок, субрахунок	Характеристика
6415 «Розрахунки з ПДВ»	для ведення обліку податку на додану вартість
643 «Податкові зобов'язання»	для обліку суми ПДВ, визначену, виходячи із суми одержаних авансів (попередньої оплати) за готову продукцію, товари, інші матеріальні цінності та нематеріальні активи, роботи, послуги, що підлягають відвантаженню (виконанню)
644 «Податковий кредит»	для обліку суми ПДВ, на яку підприємство має право зменшити своє податкове зобов'язання

Розроблено автором на основі [4, 10, 48]

Дані первинного обліку є основою для відображення на рахунках обліку сум податкового кредиту та податкового зобов'язання з ПДВ [53]. Документами, які підтверджують право на податковий кредит є:

– зареєстровані в ЄРПН податкові накладні/розрахунки коригування;

– митні декларації (тимчасові, додаткові й інші види митних декларацій, за якими сплачують суми податку до бюджету під час увезення товарів на митну територію України);

– інші документи, передбачені п. 201.11 Податкового Кодексу.

Підставою для нарахування сум ПДВ, що входять до податкового кредиту (без податкової накладної), може бути бухгалтерська довідка, складена відповідно до п. 36 підрозділу 2 р. ХХ ПКУ

Відображення податкового кредиту з податку на додану вартість на рахунках бухгалтерського обліку ТОВ «Білайт Груп» наведено в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Кореспонденція рахунків з обліку податкового кредиту з ПДВ ТОВ «Білайт Груп»

Зміст господарської операції	Сума, грн.	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
Оприбуткований товар від постачальника ТОВ «Калина»	50000,00	281	631
Відображено податковий кредит з ПДВ	10000,00	644	631
Сплачено з розрахункового рахунку за придбаний товар постачальнику ТОВ «Калина»	60000,00	631	311
Перераховано аванс постачальнику ТОВ «Грона»	36000,00	371	311
Визнано податковий кредит з ПДВ	6000,00	644	631
Отримані товари від ТОВ «Грона»	30000,00	281	631
Зарахування раніше перерахованого авансу в рахунок погашення заборгованості за придбаний товар ТОВ «Грона»	36000,00	631	371
Відображено повернення товарів (сторно) ТОВ «Стелсі»	500,00	281	631
Відкоригований податковий кредит з ПДВ (сторно)	100,00	644	631

Розроблено автором на основі [4,7,9,48]

Відображення податкового зобов'язання з податку на додану вартість на рахунках бухгалтерського обліку в ТОВ «Білайт Груп» представлено в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Бухгалтерський облік податкового зобов'язання з ПДВ

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
	Сума, грн.	Дт / Кт
Відвантажено товар покупцю	36000,00	631 / 702

Продовження таблиці 2.7

1	2	3	4
Визнано податкове зобов'язання з ПДВ	7000,00	702	643
Оплачено покупцем відвантажені товари	42000,00	311	361
Списано собівартість реалізованих товарів	29000,00	902	281
Отриманий аванс від покупця за товар	6000,00	311	681
Визнано податкове зобов'язання з ПДВ	1000,00	702	643
Відвантажений товар покупцю	6000,00	361	702
Зараховано попередню оплату в рахунок погашення зобов'язань за товар	6000,00	681	361
Списано собівартість реалізованих товарів	4800,00	902	281
Повернутий товар покупцями	500,00	704	361
Відкориговане податкове зобов'язання з ПДВ (сторно)	100,00	704	643
Відкориговано собівартість товарів (сторно)	380,00	902	281
Списані зіпсовані товари понад норми природного убутку	15,00	947	281
Визнано податкове зобов'язання з ПДВ (на вартість товарів понад нормами природного убутку)	3,00	947	643
Списано вартість втраченого товару на фінансовий результат	15,00	791	947

Розроблено автором на основі [4,9,28,48]

Інформація, стосовно обліку зобов'язань перед бюджетом з податку на додану вартість на ТОВ «Білайт Груп» відображається наступним чином (табл. 2.8): Таблиця 2.8

Характеристика фактографічної інформації, щодо обліку зобов'язань з ПДВ

Джерело інформації	Зміст	Використання в обліково-аналітичному процесі
Журнали-ордери і дебетові відомості	Узагальнення інформації щодо окремих об'єктів обліку	Оцінка структури та динаміки об'єкту аналізу
Баланс (звіт про фінансовий стан)	Містить інформацію щодо майна підприємства та джерел його формування	Відображення інформації про активи, капітал і зобов'язання підприємства з показниками звітного і попереднього періоду
Розрахунки бухгалтерії (довідки)	Містить відомості про господарську операцію та підтверджує її здійснення	Відображення поточних зобов'язань перед бюджетом з податку на додану вартість
Податкова накладна	Асортимент товарів, кількість, ціна, вартість та сума ПДВ	Окреслює перелік товарів, вартість без ПДВ, разом з ПДВ тощо
Податкова декларація з ПДВ	Містить дані щодо зобов'язання перед бюджетом з ПДВ	Сприяє відображенню ПДВ в обліковій системі підприємства

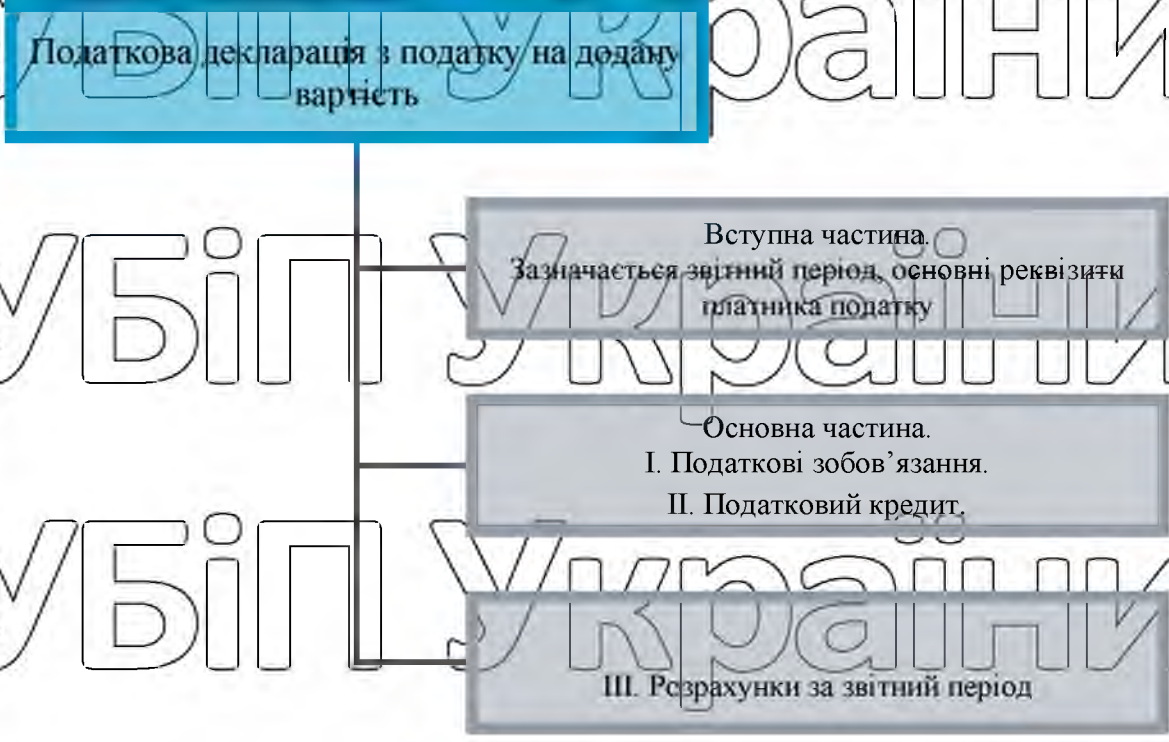
Розроблено автором на основі [3,9,14,30,53]

Таким чином, облік розрахунків за податком на додану вартість - це важливий аспект фінансового управління для підприємства ТОВ «Білайт Груп», який підлягає регулюванню податковим законодавством.

2.3. Методика складання та порядок подання декларації з податку на додану вартість

Декларація з податку на додану вартість щомісячно подається підприємством ТОВ «Білайт Груп» до податкового органу за місцем його реєстрації. Декларація з ПДВ подається за формою, чинною на дату її подання [69].

Декларація складається із вступної частини, службових полів та чотирьох розділів, з них платником заповнюються перші три розділи, службові поля та вступна частина. Форма податкової декларації з ПДВ представлена на рис. 2.1.

Рис/ 2.1. Структура податкової декларації з ПДВ

Усі показники в податковій декларації заповнюються у тризначному еквіваленті без копійок, з відповідним округленням за правилами. В рядках

звітності, які не заповнюються, прочерки та інші знаки чи символи не наводяться. До декларації вносяться дані податкового обліку окремо за кожен звітний (податковий) період, без наростаючого підсумку [57]. Інформація, наведена у податковій звітності, повинна відповідати даним бухгалтерського обліку підприємства ТОВ «Білайт Груп».

Декларація подається за звітний період, в якому мають місце об'єкти оподаткування, або у разі наявності інформації, яка підлягає декларуванню.

В полі 01 Декларації з ПДВ поставляється відмітка про тип декларації з ПДВ:

- у рядку 01 «Звітна» проставляється позначка «X» у разі подання декларації за звітний період;

- у рядку 012 «Звітна нова» - проставляється позначка «X» у разі подання нової декларації з виправленими показниками за звітний період до закінчення граничного строку її подання [51].

У полі 02 Декларації з ПДВ зазначається звітний (податковий) період (місяць/квартал), за який подається декларація.

У полі 03 зазначається: - повне найменування платника податків згідно з реєстраційними документами;

У полі 03.1 код за ЄДРПОУ платника податку, який присвоюється контролюючими органами.

У полі 04 зазначається індивідуальний податковий номер платника ПДВ.

В полі 05 зазначаються: податкова адреса (місце обліку платника ПДВ); поштовий індекс; телефон; e-mail.

У колонці А в усіх необхідних випадках проставляються обсяги поставки (заупок) без урахування податку на додану вартість, сума податку вказується в колонці Б.

У рядках 1-5 декларації вказуються загальні обсяги поставки, за якими у платника в даному звітному періоді виникло податкове зобов'язання (оподатковувані за ставкою 20 відсотків, нульовою ставкою, звільнені від оподаткування відповідно до статті 5 Закону та тимчасово звільнені від

оподаткування відповідно до статті 11 Закону чи інших нормативно-правових актів), та обсяги поставки, що не є об'єктом оподаткування.

До розділу II „Податковий кредит” (рядки 10-17 декларації) включаються обсяги придбання (виготовлення, будівництва, спорудження) з податком на додану вартість або без податку на додану вартість товарів (послуг), основних фондів на митній території України, імпортованих товарів, отриманих на митній території України від нерезидента послуг з метою їх подальшого використання у межах господарської діяльності платника податку, а також тих, які не призначаються для їх використання у господарській діяльності, або придбані з метою їх використання для поставки послуг за межами митної території України[57].

Позитивна різниця між податковим зобов'язанням і податковим кредитом підлягає сплаті до бюджету, а від'ємна – є надміру сплаченим податком, який підлягає відшкодуванню з державного бюджету.

У складі декларації передбачено подання додатків до неї (у разі заповнення даних у відповідних рядках декларації). Перелік додатків до податкової декларації з ПДВ представлено в таблиці 2.9:

Таблиця 2.9

Додатки до податкової декларації з ПДВ

Додатки	Назва додатка	Порядок подання
1	2	3
Додаток 1 (Д1)	Відомості про суми ПДВ, зазначені у податкових накладних/розрахунках коригування до ПН, не зареєстрованих в ЄРПН, та про податковий кредит з урахуванням його коригування	Заповнення рядків 7, 4.1.1, 4.2.1, 4.3.1, 6.1, 6.2, 13.1, 13.2,14
Додаток 2 (Д2)	Довідка про суму від'ємного значення звітного (податкового) періоду.	Заповнення рядків 16.3, 21

Продовження таблиці 2.9

1	2	3
Додаток (Д3)	3 Розрахунок суми відшкодування	бюджетного Заповнення рядків 20.1, 20.2
Додаток (Д4)	4 Заяви про повернення суми відшкодування	Заповнення рядків 18, 20.2.1, 20.2.2
Додаток (Д5)	5 Розрахунок сум ПДВ, не сплачених суб'єктом господарювання до бюджету у зв'язку з отриманням податкових пільг	Заповнення рядків 5, 5.1
Додаток (Д6)	6 Розрахунок (перерахунок) частки використання товарів/послуг, необоротних активів в оподатковуваних операціях	Заповнення рядків 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 3, 5, 7, 15
Додаток (Д7)	7 Заява про допущення продавцем товарів/послуг помилок при зазначенні обов'язкових реквізитів податкової накладної та/або порушення продавцем/покупцем граничних термінів реєстрації в ЄРПН податкової накладної та/або розрахунку коригування	Заповнення рядків

Розроблено автором на основі [57]

На ТОВ «Білайт Груп» послідовність підготовки та складання податкової звітності з ПДВ полягає у формуванні податкових накладних в електронному вигляді, формуванні реєстрів виданих та одержаних податкових накладних, а також Податкової декларації з податку на додану вартість. Отже, на підприємстві ТОВ «Білайт Груп» складання Податкової декларації з ПДВ виконується згідно вимог облікового та податкового законодавства.

2.4. Відображення розрахунків з бюджетом за непрямыми податками в умовах інформаційних технологій

Процес обліку ПДВ та розрахунків з бюджетом є досить трудомістким, тому навіть одна помилка може стати причиною низки порушень і неточностей,

що віді́б'ється на господарському процесі та інформації про фінансово-майновий стан підприємства. Одним з основних шляхів вирішення даної проблеми є автоматизація бухгалтерського обліку й аналізу за допомогою сучасних інформаційних технологій [35].

Застосування цифрових технологій при організації обліку розрахунків за розрахунками з ПДВ дозволяє підвищити достовірність, точність і якість та облікових даних за рахунок їх автоматичної підтримки. Це дозволяє підвищити якість та скоротити час на формування і подання звітності. Використання цифрових технологій дозволяє здійснювати формування податкової звітності у режимі реального часу.

Одним з важливих завдань ДФС є забезпечення зручного, швидкого та надійного обміну інформацією між платниками та контролюючими органами. Його основою є онлайн-сервіс «Електронний кабінет», який в цілому успішно функціонує, але потребує удосконалення в технічному та методологічному плані. Електронний кабінет в процесі функціонування взаємодіє з іншими інформаційно-телекомунікаційними системами ДФС. Доступ до відкритої (загальнодоступної) частини Електронного кабінету мають усі користувачі без використання електронних довірчих послуг. Робота електронного кабінету постійно вдосконалюється. Потребують уваги питання інформаційної безпеки, технічної надійності, розширення функціональності.

Поширення цифрових технологій призводить до трансформації організації обліку і оподаткування, змінюються традиційні підходи до системи обліку.

Основним недоліком використання цифрових технологій при організації облікових процедур є відсутність абсолютної конфіденційності.

Відображення розрахунків з бюджетом за ПДВ в умовах інформаційних технологій включає в себе використання спеціалізованих програм і систем для ефективного обліку, сплати та звітності щодо податку на додану вартість. На підприємстві ТОВ «Блайт-Груп» для ведення обліку ПДВ та складання звітності широко застосовуються інформаційні системи та технології. Вони допомагають вести облік всіх операцій, які підлягають оподаткуванню ПДВ. Це включає в себе

реєстрацію внесених операцій, виписку рахунків, ідентифікацію правильних податкових ставок і класифікацію операцій. ІТ-системи дозволяють автоматизувати обчислення суми ПДВ на основі даних про операції, що включає автоматичний розрахунок і облік податкових зобов'язань, надавати попередження про наближення строків сплати ПДВ і подачі звітності.

Інформаційні технології дозволяють створювати електронні звіти та надсилати їх до податкових органів [35].

Для ведення бухгалтерського обліку на підприємстві застосовується програма «1С:Підприємство». Програма «1С: Підприємство» має компонентну структуру «1С: Бухгалтерія», яка є її складовою частиною [70].

До облікових параметрів програми належать.

- структура Плану рахунків (кількість рахунків, довжина та вид подання шифрів рахунків, рівні аналітичного обліку);

- структура довідників аналітичних об'єктів (кількість, реквізити, порядок кодування);

- структура та порядок заповнення журналів програми: загальних журналів операцій і проводок та журналів з різних ділянок обліку; налагоджування документів, які будуть використовуватись для автоматизації облікових процедур.

- опис необхідних констант та їх властивостей (кількість констант, ідентифікатор, тип значення) [70].

Вихідними даними для програми є проводки, що заносяться в журнал господарських операцій.

Для обліку ПДВ в плані рахунків типової конфігурації програми «1С: Підприємство» передбачено рахунок 64 «Розрахунок за податками і платежами».

Аналітичний облік на рахунку 6415 розрахунків з ПДВ ведеться в розрізі субконто «Види бюджетних платежів», рахунку 643 «Податкове зобов'язання», рахунку 644 «Податковий кредит» – у розрізі контрагентів інформація про яких зберігається в довіднику «Контрагенти». Аналітичний облік ведеться в розрізі субконто «Податки та збори».

Операції по реалізації готової продукції або товарів в програмі «1С: Підприємство» оформлюються документами: рахунок-фактура та видаткова накладна [70].

Надходження оплати від покупців оформлюється документом «Банківська виписка», який заповнюється на підставі документу-замовлення «Рахунок-фактура».

В результаті проведення документу будуть сформовані проводки. Податкова накладна виписується по першій події та є підпорядкованим документом «Банківської виписки», заповнюється за даними Банківської виписки або видаткової накладної [25].

Податкова накладна на підприємстві ТОВ «Білайт Груп» формується в електронній формі, передається через електронну мережу системи MEDOK для реєстрації в Єдиному реєстрі податкових накладних до фіскальних органів за місцем знаходження платника з урахуванням граничних термінів реєстрації.

На основі зареєстрованих та отриманих податкових накладних в програмі MEDOK заповнюється Декларація з ПДВ.

Перед складанням декларації, бухгалтеру ТОВ «Білайт Груп» необхідно переконатися, що програма містить всі необхідні оновлення.

Спочатку необхідно підготувати «Реєстр виданих та отриманих ПН». На вкладці «Відсутні у реєстрі», відмічаються потрібні документи галочками і за допомогою правої клавіші миші обирається пункт «Додати в реєстр». Після заповнення реєстру він перевіряється та зберігається, після чого формується декларація з ПДВ.

Для створення Податкової декларації з ПДВ (ідентифікатор форми J\F0200125) в програмі MEDOK необхідно перейти до розділу «Облік ПДВ» - «Реєстр виданих та отриманих податкових накладних». На панелі стану документу натиснути «Наступні дії» - «Створити пакет звітів». У вікні, що з'явилося зазначаються позначками документи, які необхідно створити [35].

Створені документи можна переглянути у модулі «Реєстр звітів». Для відправки декларації, її потрібно перевірити, підписати ЕЦП і відправити до контролюючого органу.

Протягом доби надходить перша та друга квитанції в електронному вигляді у текстовому форматі щодо результатів обробки та прийняття податкової декларації з ПДВ.

Сплата до бюджету належних сум ПДВ здійснюється документами «Платіжна інструкція» та «Банківська виписка».

Для отримання підсумкових і деталізованих даних по обліку розрахунків за ПДВ можна використовувати стандартні та регламентовані звіти програми «1С: Підприємство» [70].

Аналіз стану розрахунків за ПДВ здійснюється за допомогою звіту «Оборотно-сальдова відомість по рахунку». Крім того на підставі введених даних програма дозволяє формувати регламентований звіт «Податкова декларація з податку на додану вартість».

Завданнями автоматизованого обліку та аналізу розрахунків з бюджетом за податками на підприємстві ТОВ «Білайт Груп» є:

- правильність визначення бази для нарахування податку;
- нарахування податків;
- правильність документального оформлення (оформлених відповідно до вимог чинного законодавства, розрахунково-платіжних документів) та ведення бухгалтерського обліку за рахунком 64.

В таблиці 2.16 наведено задачі обліку та аналізу розрахунків з бюджетом за податками.

Вхідними даними для обліку та аналізу розрахунків з бюджетом за податками є:

- первинні документи;
- розрахунки та довідки за окремими видами платежів;
- виписки банку та додані до них документи про перерахування сум, що підлягають сплаті до бюджету [49].

Таблиця 2.10

Задачі обліку та аналізу розрахунків з бюджетом за податками

Задачі обліку та аналізу розрахунків з бюджетом за податками	Документи, що використовуються для реалізації даної задачі в комп'ютерній бухгалтерії
синтезний та аналітичний облік;	План рахунків Довідник «Податки та відрахування»
визначення бази оподаткування; нарахування податків та внесків; визначення податкового кредиту;	Документ «Податкова накладна» Документ «Платіжна інструкція» Документ «Банківська виписка»
своєчасне документальне оформлення операцій з розрахунків за податками.	Документ «Видаткова накладна» Документ «Прибуткова накладна» Системні та регламентовані звіти

Розроблено автором на основі [25,35,46,70]

Вихідними даними задачі обліку розрахунків з бюджетом за податками є: бухгалтерські записи за рахунком 64 «Розрахунки за податками та платежами», журнали-ордери.

Отже, відображення розрахунків з бюджетом за непрямими податками (зокрема, податком на додану вартість) в умовах інформаційних технологій відбувається завдяки використанню спеціалізованих програм та систем обліку та податкового звітності. Такий підхід робить обробку фінансових даних та сплату податків більш ефективними і точними. Інформаційні технології також дозволяють автоматично оновлювати систему відповідно до змін в податковому законодавстві, що допомагає уникнути помилок в обчисленнях та забезпечує дотримання законодавства.

2.5. Особливості виправлення помилок в обліку податків та податковій звітності

Всі операції суб'єктів господарювання проходять довгий шлях в обліку, починаючи від їх фіксації у первинних документах та закінчуючи відображенням

у фінансовій та податковій звітності. При цьому на будь-якому етапі можна припуститися помилки.

Помилки в обліку ПДВ можуть бути різного виду. Деякі можуть виникнути внаслідок невірного обчислення ПДВ, інші - через неправильне класифікування операцій або невірні податкові ставки [53].

Такі помилки бухгалтеру ТОВ «Білайт Груп» необхідно своєчасно виправляти, адже при їх виявленні фахівцями контролюючого органу можливе нарахування штрафних санкцій.

Існують два способи виправлення помилок у раніше поданій декларації з ПДВ. Спосіб виправлення буде залежати від типу помилки [45].

Перший спосіб – подати нову декларацію з ПДВ із виправленими показниками (останній абзац п. 50.1 ПКУ та п. 23 р. III Порядку № 21) [51]. Але його можна застосувати, лише якщо не сплив граничний строк подання декларації з ПДВ, у якій виявлено помилки.

До настання граничної дати подання декларації включно можна подати декларацію за цей звітний період із позначкою «Звітна нова» і виправленими показниками. Такі ж позначки ставляться в усіх додатках до такої декларації.

Тоді проводяться дані з нової декларації, а подана раніше декларація з помилками отримує статус «до відома».

В такому випадку штрафні санкції за п. 50.1 ПКУ не нараховуються, а розрахунки з бюджетом за даними звітної нової декларації проводяться у загальному порядку у граничні строки для сплати ПДВ за звітний період, тобто протягом 10-ти календарних днів, наступних за останнім днем граничного строку подання декларації з ПДВ) [51].

Другий спосіб – подання уточнюючого розрахунку як самостійного документу (абз. 4 п. 50.1 ПКУ та п. 1 р. VI Порядку №21) [51].

Він застосовується у таких випадках:

– платник ПДВ самостійно виявив помилки в раніше поданій ним декларації з ПДВ (п. 50.1 ПКУ);

– помилка виявлена працівниками ДФС за результатами електронної перевірки. При цьому необхідно подати уточнюючий розрахунок протягом 20-ти робочих днів після дати складання довідки про проведення електронної перевірки (п. 50.3 ПКУ);

– зміни напряму узгодженого бюджетного відшкодування за рішенням платника податку (п. 5 р. IV Порядку № 21).

Якщо помилка призвела до недоплати податку в бюджет, то, виправляючи її таким чином, платнику ПДВ необхідно нарахувати та сплатити штраф у розмірі 3% від суми недоплати (п. 50.1 ПКУ)[51].

У випадку, коли помилка виправлена протягом 90 календарних днів, наступних за останнім днем граничного строку сплати грошового зобов'язання з ПДВ (п. 129.9 ПКУ) пеня не нараховується.

Уточнюючий розрахунок до декларації з податку на додану вартість подається за формою, чинною на дату його подання (п. 50.1 ПКУ та п. 1 р. VI Порядку № 21).

В заголовній частині уточнюючого розрахунку до декларації з податку на додану вартість та додатках до нього зазначається:

– у рядку 02 «Звітний (податковий) період» – звітний (податковий) період, у якому подають уточнюючий розрахунок;

– у рядку 03 «Звітний (податковий) період» – період, за який виправляють помилки.

Якщо показники декларації звітного періоду, до якого подають уточнюючий розрахунок, раніше вже виправлялися, то в рядку 031 ставиться відмітка.

В табличній частині уточнюючого розрахунку прописуються дані в усіх рядках, які заповнені в декларації з ПДВ, що містить помилки.

У графі 4 уточнюючого розрахунку відображають відповідні показники декларації звітного періоду, що коригується. У разі якщо до декларації за цей звітний період раніше вносилися зміни, у ній графі зазначають показники з урахуванням таких змін. Тобто беруться дані графі 5 останнього уточнюючого розрахунку, котрий подавався до такої декларації.

У графі 5 уточнюючого розрахунку відображаються відповідні показники з урахуванням виправлення.

У графі 6 відображається сума помилки з відповідним знаком. Тобто:

$$\text{Графа 6} = \text{графa 5} - \text{графa 4} \quad (2.1)$$

У графі 6 рядка 18.1 указується сума штрафу, нарахована платником самостійно у зв'язку з виправленням помилки. Такий штраф розраховують, у разі коли помилка призвела до недоплати [57].

Один із рядків уточнюючого розрахунку – рядок 18.2 – «сума, яка включається до коригуючого реєстру щодо зменшення залишку сум податкових зобов'язань, несплачених до бюджету за звітний період, який уточнюється, що обліковується Казначейством до виконання в повному обсязі (при від'ємному значенні гр. 6 р. 18)».

Цей рядок заповнюється, коли в результаті виправлення помилки зменшується задекларована, але ще не сплачена до бюджету сума ПДВ. У цьому рядку є довідкове поле, де зазначається залишок суми ПДВ, несплаченої до бюджету за звітний період, який уточнюється, на момент подання уточнюючого розрахунку. Отже, у рядку 18.2 вписується сума ПДВ у межах графи 6 рядка 18 та довідкового поля (винятково у випадку її від'ємного значення), на яку платник бажає зменшити ПДВ до сплати.

До уточнюючого розрахунку подаються додатки, які містять інформацію щодо уточнених показників (п. 3 р. IV Порядку №21). В колонці 2 «Код додатка» уточнюючого розрахунку, визначені додатки, які слід оформити.

При складанні уточнюючого розрахунку, необхідно ставити відмітки напроти кожного додатка, який заповнено та подається в складі цього документа. За відсутності такої відмітки податковий орган може не прийняти уточнюючий розрахунок.

Виправлення помилок у додатках:

- Д1, Д2, Д5 та Д6 здійснюється методом коригування неправильних записів;
- Д3, Д4, Д7 та Д9 відбувається шляхом повторного заповнення додатка вже з правильними даними;

Д8 (заява зі скаргою на контрагента) можливе лише в разі виявлення помилки до спливу граничного строку подання декларації, до якої його подають. Тоді такий додаток заповнюється з поміткою в полі 012 «Звітний новий». Подання цього додатка з уточнюючим розрахунком не передбачено його формою [66].

Якщо помилка допущена лише в додатку, то разом з таким додатком, що містить позначку «Уточнюючий», подається уточнюючий розрахунок. Значення граф 4 та 5 такого уточнюючого розрахунку збігатимуться, а графа 6, відповідно, не заповнюється.

Виправити помилки, допущені під час заповнення уточнюючого розрахунку, можна винятково шляхом подання нового уточнюючого розрахунку з урахуванням показників попереднього (помилкового) уточнюючого розрахунку.

Якщо необхідно виправити помилки в різних звітних періодах, оформлюються окремі уточнюючі розрахунки до кожного періоду, що містить помилки.

Уточнюючий розрахунок для виправлення помилок у Декларації з ПДВ неможливо подати у випадку проведення контролюючим органом документальних планових і позапланових перевірок сум ПДВ (п. 50.2 ПКУ)[51].

Важливо вести докладну документацію про всі виправлення та коригування, проведені в обліку ПДВ. Це допомагає в разі податкових перевірок або аудиту підтвердити легітимність змін. Необхідно розглядати причини помилок та вживати заходи для їх уникнення в майбутньому, наприклад, покращити внутрішній контроль та проводити навчання персоналу.

Висновки до розділу 2

На досліджуваному підприємстві застосовуються такі субрахунки до рахунку 64 «Розрахунки за податками і платежами»: 641 «Розрахунки за податками»; 643 «Податкові зобов'язання»; 644 «Податковий кредит».

Відображення розрахунків з бюджетом за ПДВ в умовах інформаційних технологій включає в себе використання спеціалізованих програм і систем для ефективного обліку, сплати та звітності щодо податку на додану вартість. На підприємстві ТОВ «Білайт Груп» для ведення бухгалтерського обліку застосовується програма «1С:Підприємство», для подання звітності програма MEDOK. Інформаційні технології дозволяють автоматично оновлювати систему відповідно до змін в податковому законодавстві.

Виправлення помилок в обліку ПДВ та податковій звітності є важливою процедурою, оскільки невірні дані можуть призвести до застосування штрафних санкцій до підприємства ТОВ «Білайт Груп».

Загальний підхід до виправлення помилок в обліку ПДВ та податковій звітності полягає в своєчасному виявленні, коригуванні та документуванні помилок для забезпечення відповідності податковому законодавству та уникненні застосування штрафних санкцій до підприємства ТОВ «Білайт Груп».

РОЗДІЛ 3

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ОПЕРАЦІЙ З НАРАХУВАННЯ ТА СПЛАТИ ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ

3.1 Методичні прийоми та джерела контролю

Контроль за діяльністю підприємства є складним і саморегулюючим процесом, який складається з сукупності елементів, що пов'язані між собою і постійно взаємодіють [64]. Враховуючи, що достовірна інформація про здійснені господарські операції необхідна, в першу чергу, для потреб управління суб'єктам господарювання, важливого значення в системі контролю набуває внутрішньогосподарський контроль за діяльністю підприємства в цілому та його структурних підрозділів зокрема. Чітко налагоджена контрольна діяльність дозволяє своєчасно покращувати систему управління, коригувати плани, удосконалювати звітність тощо.

Внутрішній контроль є однією із функцій управління діяльністю підприємств. Одним із його вирішальних завдань є надання інформації про діяльність підприємства для прийняття ефективних управлінських рішень, що можливе лише за його раціональної організації [47].

В частині контролю розрахунків за податком на додану вартість можна виділити два його основних напрямки, відповідно до яких різняться об'єкт та предмет контролю (табл. 3.1):

Таблиця 3.1

Об'єкт та предмет контролю розрахунків за ПДВ

Розрахунки за ПДВ	
Об'єкти контролю	
Операції, що формують базу оподаткування ПДВ	Операції, пов'язані з нарахуванням та сплатою ПДВ
Предмет внутрішнього контролю	
Достовірність формування бази оподаткування ПДВ	Правильність нарахування ПДВ, повнота та своєчасність погашення зобов'язань платника

Розроблено автором на основі [29,34,47]

Організуючи систему внутрішнього контролю на підприємстві необхідно дотримуватися системного підходу, тобто охопити перевіркою всі операції щодо розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість та попередити порушення чинного законодавства України, що забезпечує його

найбільшу результативність та, в свою чергу, визначає раціональність контрольної діяльності [34]. На ТОВ «Білайт Груп» суб'єктом внутрішнього контролю виступає бухгалтерська служба підприємства.

Принципи побудови та здійснення внутрішнього контролю обумовлюються особливостями організаційної структури підприємства. Саме облік за податками відзначається суворою регламентацією і застосуванням значних штрафних санкцій за порушення встановлених норм, що вимагає від керівництва та бухгалтера ТОВ «Білайт Груп» особливої уваги.

За часом здійснення розрізняються попередній, поточний та наступний контроль розрахунків за податком на додану вартість, за якими відрізняється методика контролю (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Методичний інструментарій внутрішнього контролю розрахунків за ПДВ

Контрольна процедура	Мета	Інформаційне забезпечення	Методичні прийоми та способи контролю
Попередній контроль розрахунків за ПДВ			
Перевірка наявності у контрагента чинної реєстрації платником ПДВ	Недопущення неправомірного визнання податкового кредиту з ПДВ	Дані про платників ПДВ в реєстрі	Нормативно-правова перевірка
Поточний контроль розрахунків за ПДВ			
Перевірка реєстрації податкової накладної	Обґрунтування права на визнання податкового кредиту з ПДВ	Податкові накладні або інші документи, передбачені пп. 201.11-201.12 ст. 201 ПКУ, Довідка або квитанція про реєстрацію податкової накладної в єдиному реєстрі податкових накладних	Інвентаризація (перевірка фактичної наявності документа). Формальна, нормативно-правова, арифметична перевірка

Продовження таблиці 3.2

1	2	3	4
Перевірка правильності визнання відображення системи бухгалтерського обліку податкового зобов'язання з ПДВ	Наступний контроль Попередження невідображення в повному обсязі в податкового зобов'язання з ПДВ	розрахунків за ПДВ Декларація з ПДВ, Податкові накладні, документи, що засвідчують рух грошей та товарно-матеріальних цінностей	Логічна, арифметична, нормативна, формальна, взаємна перевірка
Перевірка правильності визнання та відображення в системі бухгалтерського обліку податкового кредиту з ПДВ			
Перевірка правильності відображення в системі бухгалтерського обліку розрахунків з бюджетом за звітний період	Попередження невчасного погашення податкового зобов'язання з ПДВ	Декларація з ПДВ, платіжні інструкції, виписки банку	Арифметична, нормативна, формальна, взаємна перевірка

Розроблено автором на основі [16,63,64]

Попередній контроль передбачає здійснення контрольних процедур до здійснення операцій, пов'язаних з нарахуванням та сплатою ПДВ. Основним призначенням такого контролю є попередження здійснення економічно необґрунтованих операцій, тобто недопущення неправомірного визнання податкового кредиту та податкового зобов'язання з ПДВ [21].

Крім того, такий контроль має важливе значення для попередження помилок в Декларації з ПДВ в частині заповнення Додатку 1 «Відомості про суми ПДВ, зазначені у податкових накладних/розрахунках коригування до ПН, не зареєстрованих в ЄРПН, та про податковий кредит з урахуванням його коригування».

Зокрема дослідивши практику виправлення помилок, виявлених у Додатку 1, можна відзначити їх складність. Так, для того, щоб виправити помилку потрібно подати до податкових органів нову звітну декларацію з ПДВ з додатком 1 (якщо помилку було виявлено до 20-го числа наступного після звітного місяця) або уточнюючий розрахунок податкових зобов'язань з ПДВ, якщо помилку було виявлено після 20-го числа місяця, наступного після звітного [69].

Крім того, перевірка статусу платника податку до здійснення операцій попередить економічно невигідні для підприємства ТОВ «Білайт Груп» поставки. Немоżliвість визнання податкового кредиту з ПДВ за придбаними виробничими запасами підвищує собівартість виготовленої продукції.

В ринкових умовах господарювання, де діють закони жорсткої конкуренції, суб'єкти господарювання намагаються мінімізувати витрати, пов'язані з виробництвом продукції. Тому вони ретельно підбирають постачальників з точки зору цінової політики, зокрема, звертають увагу на можливість визнання податкового кредиту, тобто реального зменшення собівартості продукції [68].

Якщо не проконтролювати наявність та термін дії Свідоцтва платника ПДВ постачальника, ТОВ «Білайт Груп» може укласти невигідний для себе контракт.

Тому доцільно контролювати наявність у контрагентів чинного свідоцтва платника ПДВ та правильність індивідуального податкового номеру завчасно з метою недопущення помилок та уникнення штрафних санкцій, а також ефективного управління діяльністю підприємства.

Поточний внутрішній контроль розрахунків за ПДВ проводиться під час нарахування та сплати ПДВ з метою своєчасного виявлення помилок та попередження штрафних санкцій, що можуть бути накладені на підприємство [64].

Даний вид контролю в частині перевірки правильності розрахунків за ПДВ має вагомe значення, оскільки будь-які помилки, що допустив бухгалтер контрагента під час заповнення податкової накладної, унеможливають визнання податкового кредиту для платника податку.

Методика поточного контролю відрізняється від методики попереднього контролю. Основне завдання поточного контролю розрахунків за ПДВ полягає в тому, щоб підтвердити право платника податку визнавати податковий кредит з ПДВ, а також попередити можливість відмови податкових органів контролю у праві визнання податкового кредиту.

Наступний контроль правильності розрахунків за ПДВ є найскладнішим, оскільки передбачає комплексну перевірку операцій з нарахування та сплати ПДВ після того, як вони відбулися. Такий контроль має здійснюватися в кінці звітного періоду перед поданням Декларації з ПДВ. Методика такого контролю є громіздкою та вимагає чіткої деталізації [34].

Наступний контроль розрахунків за ПДВ має проводитися суцільним способом, з метою попередження штрафних санкцій, що можуть бути накладені на підприємство.

В загальному, методика контролю розрахунків за ПДВ має бути направлена на перевірку правильності визначення бази оподаткування та правильності визначення сум податкового кредиту та податкового зобов'язання, а також вчасного їх перерахування.

Методика внутрішнього контролю розрахунків за ПДВ дозволяє максимально охопити операції під час перевірки правильності нарахування та сплати ПДВ, що сприяє підвищенню ефективності контрольних заходів щодо податку на додану вартість [29].

Контроль розрахунків за ПДВ охоплює такі важливі питання як, спостереження за дотриманням вимог податкового законодавства та виконання фінансових зобов'язань перед бюджетом.

Внутрішній контроль розрахунків за ПДВ може забезпечити повноту нарахування та своєчасність сплати податку, а також знизити податкові ризики та втрати, а отже, захистити суб'єкта господарювання від штрафних санкцій, чим, в свою чергу, підвищує податкову дисципліну платника податку.

Внутрішній контроль розрахунків за ПДВ дозволяє досягти балансу інтересів держави та платника податку. Але для забезпечення такого балансу потрібен адекватний інструментарій внутрішнього контролю розрахунків за ПДВ.

Основні завдання контролю розрахунків за ПДВ представлено на рис. 3.1: [26].

Рис. 3.1. Основні завдання контролю розрахунків за ПДВ

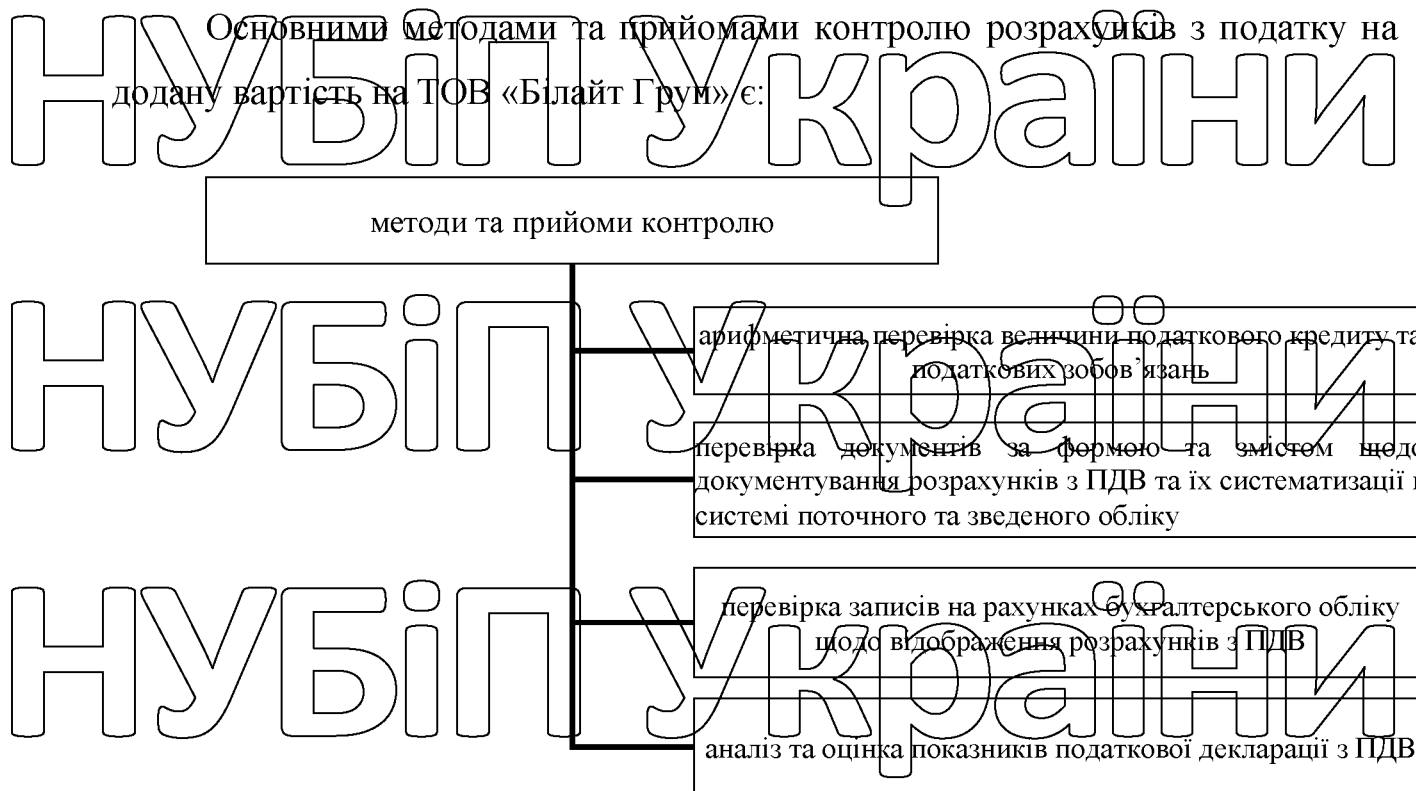

Рис. 3.2. Основні методами та прийомами контролю розрахунків з ПДВ

Для здійснення запланованих процедур контролю розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість на підприємстві ТОВ «Білайт Груп» використовуються наступні джерела інформації: первинні документи (розрахунки з окремих видів платежів, довідки, виписки банку і підтверджувальні документи щодо перерахування відповідних сум до бюджету, акти перевірок податковими службами); документи синтетичного обліку, записи на рахунках 64, 643, 644, журнали-ордери та оборотно-сальдові відомості тощо [16].

3.2. Контроль операцій з нарахування та сплати податку на додану вартість

Податкове навантаження з ПДВ – співвідношення суми податку на додану вартість до сплати в бюджет до загальної суми отриманого прибутку. Коефіцієнт податкового навантаження ТОВ «Білайт Груп» наведений в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Аналіз податкового навантаження ПДВ ТОВ «Білайт Груп» за 2022 р.

Період	Податкове зобов'язання, тис. грн		Податковий кредит, тис. грн		Сума ПДВ до сплати, тис. грн	Коефіцієнт податкового навантаження, %
	Виторг від реалізації без ПДВ	ПДВ	Вартість придбання без ПДВ	ПДВ		
	2	3	4	5	6	7
1 квартал	20165,3	4033,1	18161,0	3632,2	400,9	1,9
2 квартал	10360,5	2072,1	8199,0	1639,8	432,3	4,2
3 квартал	11128,5	2225,7	9054,0	1810,8	414,9	3,7
4 квартал	10042,1	2008,4	7879,5	1575,9	432,5	4,3
Разом	51696,4	10339,3	43293,5	8658,7	1680,6	3,3

Розроблено автором на основі даних підприємства

Виходячи з аналізу податкового навантаження підприємства за 2022 рік видно, що коефіцієнт податкового навантаження до доданої вартості відповідно склав: у 1 кварталі – 1,9%; у 2 кварталі – 4,2%; у 3 кварталі – 3,7% та у 4 кварталі – 4,3%. Протягом 2-4 кварталу спостерігається зниження обсягів реалізації і відповідно розміру сплаченого ПДВ, що відбулося через скорочення замовлень та порушення логістики через військову агресію росії.

Виокремлюють три етапи проведення контролю (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Етапи проведення контролю

Назва етапу	Характеристика
1 етап (підготовчий)	Складання загального плану і детальної програми контролю, де визначаються: <ul style="list-style-type: none"> – цілі, задачі і процедури; – об'єкти та виконавці; – методи та прийоми контролю; – терміни проведення контролю; – джерела інформації, збір, обробка, перевірка, систематизація; – вибір методики, програмного забезпечення тощо.
2 етап (основний)	Містить вирішення контрольних задач, перевірки та узгодженість результатів їх вирішення, перевірку та узагальнення результатів контролю
3 етап (заключний)	оформлення результатів контролю; <ul style="list-style-type: none"> – оформлення актів, звітів та інших документів; – підготовка аналітичних та графічних матеріалів і пропозицій для керівництва та власників; – підготовка управлінських рішень щодо господарської діяльності.

Розроблено автором на основі [14, 16, 21]

План проведення внутрішнього ПДВ на ТОВ «Білайт Груп» представлено

в таблиці 3.5

Таблиця 3.5

Загальний план проведення внутрішнього податку на додану вартість

Етап перевірки	Контрольні процедури	Джерела	Період проведення	Виконавці
1	2	3	4	5
Підготовчий	Планування перевірки	Статут, накази, звіти попередніх перевірок	1 день	Луць В.І.
Основний	Перевірка правильності визначення залишку ПДВ на початок періоду Перевірка правильності оформлення первинних документів з ПДВ Перевірка правильності визначення податкового зобов'язання з ПДВ Перевірка відповідності відображення податкового зобов'язання з ПДВ			

Продовження таблиці 3.5				
1	2	3	4	5
Основний	Перевірка правильності визначення податкового кредиту з ПДВ Перевірка відповідності відображення податкового кредиту з ПДВ Перевірка правильності розрахунку ПДВ до сплати в бюджет Перевірка правильності віднесення ПДВ до субрахунків Перевірка правильності кореспонденції рахунків з ПДВ Перевірка правильності складання декларації з ПДВ Перевірка правильності визначення залишку ПДВ на кінець періоду	Податкові накладні, журнал-ордер, головна книга, декларація з ПДВ, Баланс	10 днів	Луць В.І.
Заключий	Складання звіту за результатами перевірки	Звіт	2 дні	Луць В.І.

Розроблено автором на основі [14,44,47,69]

Програму проведення внутрішнього ПДВ на ТОВ «Білайт Груп»

представлено в таблиці 3.6:

Таблиця 3.6
Програма проведення внутрішнього контролю операцій ПДВ

Мета	Перелік процедур контролю	Метод перевірки	Код робочого документа	Період проведення	Виконавець	Примітки
Впевнення у відповідності залишку ПДВ на початок періоду	Перевірка правильності визначення залишку ПДВ на початок періоду	Арифметичний Документальний суцільний	ПДВ-1	1 день	Луць В.І.	
Впевнення у правильності повноті оформлення первинних документів	Перевірка правильності оформлення первинних документів з ПДВ	Документальний Вибірковий Формальний по суті	ПДВ-2	1 день	Луць В.І.	

Продовження таблиці 3.6

1	2	3	4	5	6	7
Впевнення у правильності визначення податкового зобов'язання з ПДВ	Перевірка правильності визначення податкового зобов'язання з ПДВ	Документальний Вибірковий Арифметичний	ПДВ-3	1 день	Луцьк В.І.	
Впевнення у відповідності відображення податкового зобов'язання з ПДВ	Перевірка відповідності відображення податкового зобов'язання з ПДВ	Документальний Вибірковий Арифметичний	ПДВ-4	1 день	Луцьк В.І.	
Впевнення у правильності визначення податкового кредиту з ПДВ	Перевірка правильності визначення податкового кредиту з ПДВ	Документальний Вибірковий Арифметичний	ПДВ-5	1 день	Луцьк В.І.	
Впевнення у відповідності відображення податкового кредиту з ПДВ	Перевірка відповідності відображення податкового кредиту з ПДВ	Документальний Вибірковий Арифметичний	ПДВ-6	1 день	Луцьк В.І.	
Впевнення у правильності розрахунку ПДВ до сплати в бюджет	Перевірка правильності розрахунку ПДВ до сплати в бюджет	Документальний Вибірковий Арифметичний	ПДВ-7	1 день	Луцьк В.І.	
Впевнення у правильності віднесення ПДВ до відповідних субрахунків	Перевірка правильності віднесення ПДВ до відповідних субрахунків	Документальний Вибірковий Арифметичний	ПДВ-8	1 день	Луцьк В.І.	

Продовження таблиці 3.6

1	2	3	4	5	6	7
Впевнення у правильності кореспонденції рахунків з ПДВ	Перевірка правильності кореспонденції рахунків з ПДВ	Документальний Вибірковий Арифметичний	ПДВ-9		1 день	Луць В.І.
Впевнення у правильності складання декларації з ПДВ	Перевірка правильності складання декларації з ПДВ	Документальний Вибірковий Арифметичний	ПДВ-10		1 день	Луць В.І.
Впевнення у відповідності залишку ПДВ на кінець періоду	Перевірка правильності визначення залишку ПДВ на кінець періоду	По суті Документальний Арифметичний Суцільний	ПДВ-11		1 день	Луць В.І.

Розроблено автором на основі [21,44,47,69]

Оскільки нормативної документації щодо проведення внутрішнього контролю не затверджено, підприємство самостійно розробляє форму та структуру робочих документів стосовно кожного процесу внутрішнього контролю.

Для полегшення проведення операцій з оподаткування ПДВ бухгалтеру ТОВ «Білайт Груп» пропонується використовувати удосконалену програму перевірки правильності відображення нарахування та оплати ПДВ. Оформлення перевірки операцій наведено в табл. 3.7.

Методика внутрішнього контролю передбачає використання відповідних інструментів і методів в певній послідовності з дотриманням основоположних принципів контролю. При організації внутрішнього контролю вагоме місце належить його інформаційному забезпеченню [24]

Таблиця 3.7

Програма перевірки бухгалтером правильності нарахування та сплати податку на додану вартість

Мета перевірки	Завдання перевірки	Перелік процедур	Докази	Метод перевірки	Період	Примітки
Впевнитись у відповідності ведення обліку ПДВ законодавству	Перевірити чи відповідає облік ПДВ нормативам, зазначені у наказі про облікову політику	Перевірити відповідність проведення обліку ПДВ законодавству	Наказ про облікову політику	Документальний		
Впевнитись у правильності визначення податкового кредиту	Перевірити правильність заповнення податкової накладної та податкового кредиту	Перевірити правильність визначення податкового кредиту	Податкові накладні	Документальний, арифметичний, формальний, вибірковий		
Впевнитись у правильності визначення податкового зобов'язання	Перевірити правильність заповнення податкової накладної та податкового зобов'язання	Перевірити правильність визначення податкового зобов'язання	Податкові накладні			
Впевнитись у правильності складання декларації з ПДВ	Перевірити правильність заповнення декларації з ПДВ	Перевірити правильність складання декларації з ПДВ	Декларація з ПДВ	Документальний, формальний, арифметичний		
Впевнитись у правильності подачі декларації з ПДВ	Перевірити відповідність подачу декларації з ПДВ встановленим термінам	Перевірити правильність подачі декларації з ПДВ	Декларація з ПДВ			
Впевнитись у правильності нарахування ПДВ до бюджету	Перевірити правильність розрахунку ПДВ сплати у бюджет	Перевірити правильність нарахування ПДВ до бюджету	Декларація з ПДВ	Документальний, арифметичний, вибірковий		
Впевнитись у правильності сплати ПДВ до бюджету	Перевірити відповідність розрахунку суми сплати ПДВ до бюджету	Перевірити правильність суми сплати ПДВ до бюджету	Виписка банку, доплатіжне доручення	Документальний, формальний, арифметичний		

Розроблено автором на основі [14, 21, 44, 47, 69]

В сучасних умовах особливої актуальності набувають питання блокування податкових накладних і розрахунків коригувань. Це пов'язано з тим, що критерії ризиковості господарської операції визначаються автоматизованою системою, яка не завжди може враховувати особливості виробничої діяльності підприємств. Так, досить часто призупиняється реєстрація податкових накладним підприємствам, які надають послуги. Оскільки в них в структурі придбання – товари, а в структурі постачання - послуги, тобто спрацьовує так званий ризик «пересорту» або підміна товарних позицій.

Алгоритм дій платника податку на додану вартість при зупинці реєстрації

Податкових накладних (ПН) та Розрахунків коригувань (РК) наведено в дод. В.1.

На попередньому етапі виконується перевірка контрагента. На цьому етапі на ТОВ «Білайт Груп» було використано наступний робочий документ (табл. 3.8):

Таблиця 3.8

Перевірка контрагента ТОВ «Білайт Груп»

№ л.п.	Назва контрагента	Статус контрагента	Співпраця погоджена	Причина відмови
1	2	3	4	5
1	ТОВ «АРЕС»	Не платник ПДВ	Ні	Не можливість отримання податкового кредиту, наявність аналогічного постачальника-платника ПДВ з аналогічними цінами на послуги
2	ТОВ «ПОЛЯРС»	Платник ПДВ	Так	
...	...	...	...	...
40	ТОВ «ГРОНА»	Платник ПДВ	Так	-

Розроблено автором на основі [44,47,69]

Наступний робочий документ використовується на ТОВ «Білайт Груп» для погоджених контрагентів з першої форми. Цей документ дозволяє проконтролювати наявність всіх документів для забезпечення взаємовідносин між підприємством і контрагентом (як ведуться розрахунки: по договору чи за розрахунковими документами тощо) (табл. 3.9).

Таблиця 3.9

Інформація про згоду сторін співпраці ТОВ «Білайт Груп»

№ п.п.	Назва контрагента	ПІН контрагента	Документ, що засвідчує угоду сторін
1	2	3	4
1	ТОВ «ПОЛЯРИС»	2468377877	Договір № 2601 від 13.05.2001
2	ТОВ «КУЗОВ»	8987463846	Договір № 5543 від 12.07.2002
...	...	...	...
35	ТОВ «ГРОНА»	7849566739	Рахунок № 17 від 15.05.2020, Акт № 18 від 27.05.2020

Розроблено автором на основі даних підприємства

Для поточного контролю розрахунків за ПДВ ТОВ «Білайт Груп» доцільно використати робочі документи оформлені в табл. 3.10. Основне завдання даного документу засвідчити наявність податкових накладних/розрахунків коригування від постачальника і їх реєстрації в ЄРПН. Цим контроль переконується у правомірності визнання податкового кредиту.

Таблиця 3.10

Контроль податкових накладних та розрахунків коригування від постачальників ТОВ «Білайт Груп» за 2022 р.

№ п.п.	Період	Назва контрагента	Наявність ПН/ПК, грн.			Відхилення	Сума операції з ПДВ, грн.	Ставка ПДВ, %
			За даними бух. програми	(МЕДОС)	За даними контролю			
1	2	3	4	5	6	7	8	
1	січень	-	13 000,00	13 000,00	13 000,00	-	78 000,00	20
2	лютий	-	2 000,00	2 000,00	2 000,00	-	12 000,00	20
...	...	...	...	...	...	...	...	...
12	грудень	-	3 000,00	3 000,00	3 000,00	-	18 000,00	20

Розроблено автором на основі даних підприємства

Далі пропонується ввести робочу таблицю з податкового кредиту Приклад робочої таблиці наведено в таблиці 3.11.

Таблиця 3.11

Робоча таблиця з податкового кредиту як основа для складання Декларації з ПДВ

Податковий кредит	31 по 15 число		316 числа до кінця		Усього	
	поточного місяця		поточного місяця			
	база оподаткування	ПДВ	база оподаткування	ПДВ	база оподаткування	ПДВ
Придбання товарів/послуг та необоротних активів на митній території України	3360180	672036	2505411	501082	3865591	1173118
Ввезені на митну територію України товари, необоротні активи	0	0	0	0	0	0
Послуги, отримані від нерезидента, місце постачання яких знаходиться на митній території України	0	0	0	0	0	0
Коригування податкового кредиту	0	0	0	0	0	0
Усього	3360180	672036	2505411	501082	5865591	1173118

Розроблено автором на основі [28,30,47]

При процедурі наступного контролю ТОВ «Білайт Груп» використовує форму, наведену в таблиці 3.12.

Таблиця 3.12

Контроль виданих податкових накладних та розрахунків коригування ТОВ «Білайт Груп» за 2022 р.

№ дн	Назва контрагента	Дата	За даними підприємства				За даними контролю				
			База оподаткування, грн	Ставка ПДВ, %	Сума ПДВ, грн	Регістрація в ЄРПН	База оподаткування, грн	Ставка ПДВ, %	Сума ПДВ, грн	Регістрація в ЄРПН	Відхилення
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	ТОВ «ГРОМ»	01.07.21	120 000,00	20	20 000,00	+	120 000,00	20	20 000,00	+	-
2	ТОВ «КА-ЛИНА»	02.07.21	600 000,00	20	100 000,00	+	600 000,00	20	100 000,00	+	-
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
22	ТОВ «КРОТ»	30.07.21	36 000,00	20	6 000,00	+	36 000,00	20	6 000,00	+	-

Розроблено автором на основі даних підприємства

НУБІП УКРАЇНИ

Найперше, доцільно ввести робочу таблицю з податкового зобов'язання. Приклад робочої таблиці наведено в таблиці 3.13.

Таблиця 3.13

Робоча таблиця з податкового зобов'язання як основа для складання Декларації з ПДВ

Податкові зобов'язання	31 по 15 число поточного місяця		316 числа до кінця поточного місяця		Усього	
	база оподаткування	ПДВ	база оподаткування	ПДВ	база оподаткування	ПДВ
Операції на митній території України, що оподатковуються за основною ставкою	3655810	731162	2755458	551092	6411268	1282254
Інші операції, що оподатковуються за нульовою ставкою	0	0	0	0	0	0
Коригування податкових зобов'язань	0	0	0	0	0	0
Усього	3655810	731162	2755458	551092	6411268	1282254

Розроблено автором на основі [24,64,68]

Для перевірки повноти включення всіх податкових накладних і розрахунків коригування в Декларацію з ПДВ ТОВ «Білайт Груп» використовує форму наведену в табл. 3.14.

Таблиця 3.14

Контроль включення податкових накладних та РК в Декларацію з ПДВ ТОВ «Білайт Груп» за 2022 р.

№ п.п	Назва контрагента	Дата	За даними підприємства		За даними контролю		Віхилення
			Реєстр отриманих та виданих податкових накладних, грн.	Декларація з ПДВ, грн.	Реєстр отриманих та виданих податкових накладних, грн.	Декларація з ПДВ, грн.	
1	2	3	4	5	6	7	8
Податковий кредит							
1	ТОВ «ПОЛЯРІС»	01.07.21	13 000,00	13 000,00	13 000,00	13 000,00	-
2	ТОВ «КУЗОВ»	02.07.21	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	-
...	...	...	...	...	...	...	-
34	ТОВ «ГРОНА»	31.07.21	3 000,00	3 000,00	3 000,00	3 000,00	-

Продовження таблиці 3.14

1	2	3	4	5	6	7	8
Разом			47 500,00	47 500,00	47 500,00	47 500,00	
Податкове зобов'язання							
1	ТОВ «ГРОМ»	01.07.21	120 000,00	120 000,00	120 000,00	120 000,00	-
2	ТОВ «КА-ЛИНА»	02.07.21	600 000,00	600 000,00	600 000,00	600 000,00	-
...	...	...	...	...	...	...	-
22	ТОВ «КРОТ»	30.07.21	36 000,00	36 000,00	36 000,00	36 000,00	-
Разом			948 000,00	948 000,00	948 000,00	948 000,00	

Розроблено автором на основі даних підприємства

Важливим завданням контролю є переконання в тому, що сума ПДВ до сплати в бюджет вказана в Декларації з податку на додану вартість правильно.

Для контролю цієї задачі ТОВ «Білайт Груп» за 2022 р. використовує форму наведену в табл. 3.15.

Таблиця 3.15

Контроль повноти сплати ПДВ до бюджету ТОВ «Білайт Груп» за 2022 р.

№ п.п	Період	За даними підприємства			За даними контролю			Відхилення
		ПЗ	ПК	ПДВ до сплати	ПЗ	ПК	ПДВ до сплати	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Листопад	948 000,00	47 500,00	900 500,00	948 000,00	47 500,00	900 500,00	-
2	Серпень	705600,00	653024,00	52576,00	705600,00	653024,00	52576,00	705600,00

Розроблено автором на основі даних підприємства

Бухгалтерський облік на підприємстві ТОВ «Білайт Груп» забезпечує виконання функції контролю. Це відображається в перевірці законності, точності та доцільності здійснюваних господарських операцій. Контроль розрахунків з бюджетом за податками і платежами на підприємстві набуває особливої

актуальності, адже контроль своєчасності, повноти сплати податкових платежів та подання податкових звітів, унеможливило здійснення податкових правопорушень [24].

На підприємстві ТОВ «Білайт Груп» контрольні заходи розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість періодично здійснюється бухгалтерією підприємства. При формуванні податкової звітності головний бухгалтер ТОВ «Білайт Груп» перевіряє бухгалтерів, що ведуть облік податку на додану вартість. Також наприкінці року перед складанням річної фінансової звітності здійснюється інвентаризація розрахунків, зокрема і за податками.

Склад інвентаризаційної комісії затверджується керівником підприємства.

Враховуючи, той факт, що на підприємстві облік є автоматизований, а процес формування та подання звітності здійснюється через програму MEDOK, що підвищує якість облікової інформації, такий підхід забезпечує ведення обліку розрахунків за податками і платежами як цілісної, комплексної системи.

Під час перевірки розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість необхідно звертати увагу на наступні моменти:

- правильність визначення бази оподаткування та застосування вірної ставки податку та платежу, а також величину отриманої внаслідок розрахунку суми податкового платежу;
- своєчасність надання податкових декларацій та документів, що підтверджують розрахунки платежів, до податкових органів;
- повнота перерахування суми ПДВ до бюджету;
- відповідність записів в реєстрах аналітичного та синтетичного обліку, Головної книзі і фінансовій звітності (Баланс, Звіт про фінансові результати);
- за наявності штрафних санкцій від контролюючих органів, факт їх сплати та виправлення виявлених податкових порушень [21].

Контроль розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість ведеться з урахуванням нормативно-правової бази України, враховуючи систему оподаткування підприємства ТОВ «Білайт Груп». Враховуючи, що ТОВ «Білайт Груп» перебуває на загальній системі оподаткування, контроль розрахунків з

бюджетом проводиться в розрізі податку на прибуток, ПДВ, ПДФО, військового збору, єдиного соціального внеску.

При перевірці розрахунків за ПДВ, перевіряється правильність визначення об'єкта та бази оподаткування, встановлення ставки податку до бази оподаткування, відображення бухгалтерських записів з нарахування зобов'язань з ПДВ, відображення в реєстрах аналітичного та синтетичного обліку, повнота та своєчасність сплати податкового зобов'язання до бюджету.

Враховуючи специфіку нарахування та сплати податку на додану вартість, перевіряється: дата виникнення податкового кредиту, правильність розрахунку податку, враховуючи всі складові, своєчасність реєстрації податкових накладних (податкових зобов'язань), тощо[3].

Джерелами інформації для контролю розрахунків за податком на додану вартість є: наказ про облікову політику підприємства ТОВ «Білайт Груп», договори з постачальниками та підрядниками, покупцями та замовниками, первинні документи зі сплати ПДВ, податкові реєстри, законодавчо-нормативні акти, які регулюють облік податку на додану вартість.

До недоліків контролю розрахунків з бюджетом за ПДВ на підприємстві ТОВ «Білайт Груп» можна віднести:

- самоконтроль виконавця – адже кожен працівник бухгалтерії, не тільки виконує свою роботу, а ще і контролює власну діяльність;

- відсутність плану графіку та програми внутрішнього контролю розрахунків за податками та платежами;

- не розроблені робочі документи внутрішнього контролера.

Усунення виявлених недоліків, підвищить рівень внутрішнього контролю на підприємстві ТОВ «Білайт Груп» та сформує основу його оптимального організаційно-методичного забезпечення.

НУБІП України

3.3. Узагальнення результатів контролю розрахунків за непрямими податками та прийняття управлінських рішень щодо їх об'єктивності

В сучасних умовах господарювання сплата податків та успішне ведення обліку вимагає особливої уваги з боку бухгалтерів та керівництва. Постійні зміни та удосконалення вимагають регулярного моніторингу тенденцій в обліку та відслідковування особливостей здійснення податкових платежів.

Податкове планування як важлива ланка управління фінансами підприємств і законний спосіб оптимізації оподаткування визнає за кожним платником податків право застосувати всі законні можливості для максимального скорочення своїх податкових зобов'язань. Однак, ефективність застосування способів податкового планування обмежується такими факторами: податкові наслідки у більшості випадків оцінюються після здійснення господарських операцій, а не під час їх планування, що скорочує можливості застосування податкового планування в тих чи інших формах.

Важливе значення набуває податкове планування серед усіх чинників впливу на платоспроможність підприємства, оскільки ефективне застосування його способів сприяє підвищенню рентабельності виробництва та посиленню позицій підприємства на ринку.

Головним ризиком схем з оптимізації є визнання дій з такої оптимізації такими, які є ухиленням від сплати податків. Важливим є відслідковування змін у законодавстві, регулюванні та політичних тенденціях. Оптимізація вимагає побудови підходів та роботи з контрагентами.

Для визначення потреби у податковому плануванні необхідно підрахувати реальне податкове навантаження на підприємство.

Результати таких підрахунків допоможуть ухвалити рішення щодо заходів, які потрібно проводити (табл. 3.16).

Таблиця 3.16

Диференціація заходів з податкового планування

Рівень податкового навантаження, %	Заходи і вимоги до персоналу	Потреба в податковому плануванні
10-30	чітке ведення бухгалтерського обліку, внутрішнього документообігу, використання прямих пільг; наявність професійного бухгалтера; разові консультації зовнішнього податкового консультанта	Мінімальна, разові заходи
30-55	податкове планування стає частиною загальної системи управління і контролю; необхідна спеціальна підготовка (планування) контрактних схем типових, довгострокових контрактів; наявність спеціально підготовленого персоналу, контроль і керівництво з боку фінансового директора; обслуговування у спеціалізованій компанії	Необхідні, регулярні заходи
55-80	найважливіший елемент створення і стратегічного планування діяльності підприємства і його поточної діяльності по зовнішніх і внутрішніх напрямках; наявність спеціально підготовленого персоналу, організація взаємодії зі всіма службами; постійна робота з зовнішнім податковим консультантом, наявність податкового адвоката, спеціальна програма розвитку, обов'язковий податковий аналіз і експертиза будь-яких юридичних, організаційних або фінансових заходів та інновацій податковими консультантами.	Щоденні заходи
Більше 80	Зміна сфери діяльності та/або податкової юрисдикції	

Розроблено автором на основі [50]

На підприємстві ТОВ «Білайт Груп» в 2022 році податкове навантаження складало від 1,9% до 4,3%, отже необхідними заходами для нього є чітке ведення бухгалтерського обліку та внутрішнього документообігу, використання прямих пільг, наявність професійного бухгалтера, разові консультації зовнішнього податкового консультанта.

Узагальнення результатів контролю розрахунків за ПДВ і прийняття управлінських рішень щодо їх об'єктивності важливі для підприємства ТОВ «Білайт Груп» процедури, які дозволяють переконатися в точності фінансових

операцій і відповідності їх податковим законам [17]. Складові контролю розрахунків за ПДВ можна представити наступним чином (табл. 3.17).

Таблиця 3.17

Складові контролю розрахунків за ПДВ

Показники	Характеристика
Аналіз фінансових операцій	Детальний аналіз операцій, які підлягають оподаткуванню ПДВ включає перевірку правильності обчислення ПДВ, класифікації операцій і правильності виписаних рахунків.
Перевірка розрахунків за ПДВ	Аналіз фінансових операцій і обліку ПДВ для перевірки відповідності законам і правилам.
Аналіз податкової звітності	Перевірка податкових декларацій і звітності про ПДВ, поданої до податкових органів. Важливо впевнитися, що податкові зобов'язання і звітність відповідають реальним розрахункам.
Перевірка дотримання податкового законодавства	Удосконалитися, що всі розрахунки і операції відповідають поточному податковому законодавству
Управлінські рішення	Після проведення контролю можуть бути прийняті управлінські рішення. Це може включати коригування помилок в обліку, покращення процедур обліку і звітності, а також розробка стратегії оптимізації оподаткування
Податкова оптимізація	Використання результатів аналізу для розробки стратегії оптимізації оподаткування, з метою зменшення податкових ризиків і максимізації вигод
Документація і контрольні процедури	Впровадження ефективних документальних і контрольних процедур для забезпечення об'єктивності розрахунків за ПДВ в майбутньому.

Розроблено автором на основі [21, 24, 28]

Усі ці етапи спрямовані на забезпечення об'єктивності розрахунків ПДВ і дотримання законодавства, а також на оптимізацію фінансових процесів на підприємстві ТОВ «Білайт Груп».

В процесі перевірки варто вивчити також дотримання основних організаційних регламентів, що закріплюють структуру управлінської системи підприємства, розподіл повноважень і відповідальності та відображають особливості стосунків власників з управлінським персоналом, а також стосунків між управлінським персоналом та контрольною, бухгалтерською службами підприємства.

Метою перевірки податкової звітності з ПДВ є підтвердження її повноти та достовірності, а також відповідності чинному законодавству України.

Для успішної діяльності підприємства необхідно розробляти управлінські документи, які сприятимуть розрахунку суми податку на додану вартість. Також розроблені документи допомагатимуть визначенню суми до сплати у бюджет або відшкодування з бюджету.

Прийняття управлінських рішень щодо об'єктивності розрахунків за ПДВ включає серію кроків і розгляд питань, спрямованих на забезпечення точності та об'єктивності обліку та сплати цього податку [34]. Ключові аспекти, які доцільно

враховувати при прийнятті таких управлінських рішень представлені в табл. 3.18.

Таблиця 3.18

Аспекти прийняття управлінських рішень

Показники	Характеристика
Аналіз обліку та звітності	Проведення докладного аналізу обліку ПДВ та податкової звітності. Переконатися, що всі операції коректно класифіковані та обліковані, а відповідність податковому законодавству забезпечена.
Порівняння з попередніми періодами	Порівняння даних з поточного періоду з аналогічними періодами минулих років. Це може допомогти виявити відхилення або зміни, які потребують уваги.
Співпраця з податковими консультантами	Поради професійних податкових консультантів можуть бути корисними при прийнятті управлінських рішень. Вони можуть допомогти визначити найкращі дії та рекомендації для обліку ПДВ.
Підготовка до податкових перевірок	Забезпечення документації та записів, необхідних для відстеження розрахунків ПДВ.
Стратегія моніторингу	Розробка стратегії моніторингу обліку ПДВ на постійній основі допоможе вчасно виявляти можливі проблеми та виправляти їх.

Розроблено автором на основі [44,47,63]

Управлінські рішення щодо об'єктивності розрахунків за ПДВ повинні бути направлені на підтримку відповідності податковому законодавству та

зниження ризиків для бізнесу. Вони також можуть сприяти покращенню ефективності обліку та зменшенню можливих податкових платежів.

Актуальним питанням для досліджуваного підприємства є удосконалення обліку та оподаткування податку на додану вартість для поліпшення податкового планування.

Завданням бухгалтера є правильне відображення в обліку ПДВ та правильність розрахунку податкового кредиту та визначення податкового зобов'язання.

При відображенні операцій з оподаткування ПДВ бухгалтеру необхідно:

- перевірити відповідність ведення обліку діючому законодавству;
- встановити правильність та законність визначення податкового кредиту та податкового зобов'язання;
- встановити правильність складання та подачі декларації з ПДВ;
- встановити правильність нарахування та сплати ПДВ до бюджету.

Впровадження на ТОВ «Білайт Груп» вказаних пропозицій дасть змогу дослідити правильність та своєчасність проведення обліку та оподаткування податку на додану вартість, що призведе до поліпшення податкового планування, а також законність його відображення в обліку своєчасного виявлення порушень у операціях.

Висновки до розділу 3

Розглянувши стан контролю за розрахунками за податками і платежами на підприємстві ТОВ «Білайт Груп», виявлено, що внутрішній контроль здійснюється самими працівниками при виконанні своєї роботи (самоконтроль), а також, враховуючи наявність бухгалтерської служби, є функціональний внутрішній контроль у вигляді вертикального контролю, який проявляється у взаємовідносинах «головний бухгалтер – бухгалтер».

Ефективна організація внутрішнього контролю є одним із заходів, спрямованих на вдосконалення управління підприємством, яка забезпечує високий рівень виконання його завдань, чіткий порядок у його веденні та сприяє чіткому документуванню розрахунків за ПДВ, реєстрації даних у реєстрах обліку, а також повному та правдивому відображенні інформації у звітності.

Таким чином, правильна організація внутрішнього контролю на підприємстві забезпечить керівництво та власників достовірною інформацією про стан справ і на основі цього визначить перспективи його подальшої діяльності.

ВИСНОВКИ

Податок на додану вартість – непрямий податок, який нараховується та сплачується згідно норм розділу V Податкового Кодексу України. Податок на додану вартість є одним з важливих джерел формування доходів Державного бюджету.

В структурі надходжень податку на додану вартість переважає сума податку, яка сплачується при ввезенні імпортованих товарів.

Сфера оподаткування ПДВ в Україні регулюється законодавчими і підзаконними актами різних галузей права - Накази Державної фіскальної служби, Накази Міністерства фінансів, Постанови Кабінету Міністрів, Накази Державної податкової служби, Закони України. Основним є Податковий кодекс України.

Досвід зарубіжних країн свідчить, що податок на додану вартість покликаний виконувати бюджетоутворюючу функцію, забезпечуючи суттєву частку у структурі надходжень Державного бюджету. В українських реаліях його роль є дуже суперечливою, а ефективність нівелюється через численні порушення норм податкового законодавства та різноманітні зловживання з боку платників податків.

Облік та аналіз розрахунків за нарахуванням та сплатою податку на додану вартість досліджувався на прикладі підприємства ТОВ «Білайт Груді». Провівши аналіз основних показників фінансового стану підприємства, можна зробити висновки, що фінансовий стан підприємства стійкий, на достатньому рівні знаходиться залежність від зовнішніх джерел фінансування. Підприємство в результаті своєї діяльності отримує прибуток.

На досліджуваному підприємстві застосовуються такі субрахунки до рахунку 64 «Розрахунки за податками і платежами»: 641 «Розрахунки за податками»; 643 «Податкові зобов'язання»; 644 «Податковий кредит».

Відображення розрахунків з бюджетом за ПДВ в умовах інформаційних технологій включає в себе використання спеціалізованих програм і систем для

ефективного обліку, сплати та звітності щодо податку на додану вартість. На підприємстві ТОВ «Білайт Груп» для ведення бухгалтерського обліку застосовується програма «1С:Підприємство», для подання звітності програма MEDOK. Інформаційні технології дозволяють автоматично оновлювати систему відповідно до змін в податковому законодавстві.

Виправлення помилок в обліку ПДВ та податковій звітності є важливою процедурою, оскільки невірні дані можуть призвести до застосування штрафних санкцій до підприємства ТОВ «Білайт Груп».

Загальний підхід до виправлення помилок в обліку ПДВ та податковій звітності полягає в своєчасному виявленні, коригуванні та документуванні помилок для забезпечення відповідності податковому законодавству та уникненні застосування штрафних санкцій до підприємства ТОВ «Білайт Груп».

Облік ПДВ є важливою складовою фінансового управління підприємством ТОВ «Білайт Груп» та відіграє ключову роль у фінансовому управлінні підприємством.

Розглянувши стан контролю за розрахунками за податками і платежами на підприємстві ТОВ «Білайт Груп», виявлено, що внутрішній контроль здійснюється самими працівниками при виконанні своєї роботи (самоконтроль),

а також, враховуючи наявність бухгалтерської служби, є функціональний внутрішній контроль у вигляді вертикального контролю, який проявляється у взаємовідносинах «головний бухгалтер—бухгалтер».

Ефективна організація внутрішнього контролю є одним із заходів, спрямованих на вдосконалення управління підприємством, яка забезпечує високий рівень виконання його завдань, чіткий порядок у його веденні та сприяє чіткому документуванню розрахунків за ПДВ, реєстрації даних у реєстрах обліку, а також повному та правдивому відображенні інформації у звітності.

Облік ПДВ потребує належного внутрішнього контролю, щоб запобігти помилкам у звітності. Необхідним є посилення контрольних процедур.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

НУБІП України

1. Аналіз фінансового стану підприємств. 2018. № 5(1). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_5%281%29_80 (дата звернення 01.10.2023).

2. Афанас'єва І.І., Голованова Д.О. Ідентифікація облікової політики та облікової оцінки. Фінанси, облік та оподаткування: теорія і практика. Збірник наукових праць XIII міжнародної науково-практичної інтернетконференції (м. Київ, 24 листопада 2022 р.). Київ. НАУ. 2022. С. 14-16.

3. Білобровенко Т.В. Бухгалтерський облік і контроль розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість. дис. канд. екон. наук. 08.00.08. Київ, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Валіма Гетьмана», 2018. 280 с.

4. Безверхий К.В. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та інструкція про його застосування. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 150 с.

5. Бондаренко Т. Б. Юридичний зміст податку на додану вартість та його адміністрування. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. 2019. С. 122-127.

6. Бухгалтерський облік II: навч. посібник. А. П. Косяк, А. В. Зубенко; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 326 с.

7. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: навч. посібник Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2017. 772 с.

8. Бухгалтерський облік: підручник. 2-ге вид., випр. і доп. Львів: Видавництво ННБК „АГБ”, 2020. 440 с.

9. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Н.С. Акімова, О.О. Говоруха, Л.О. Кирильєва, Т. О. Євлаш. Х.: ХДУХТ, 2019. 182 с.

10. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник. В. М. Соболев, І. А. Косага, Т. В. Розіт тощо; за ред. В. М. Соболева. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 222 с.

НУБІП України

11. Варналій З. С. Податкова система: підручник. З. С. Варналій, М. В. Романюк. К.: Знання України, 2019. С. 267-294.

12. Верига Ю.А. Бухгалтерський облік: навч. посіб. Київ: Центр навчальної і практичної літератури, 2019. 520 с.

13. Воронко О. С., Штепа Н. П. Економічний аналіз. Навчальний посібник Львів: «Новий Світ-2000». 2018. 279 с.

14. Гуренко Т.О. Обліково-аналітичний інструментарій в управлінні стратегією підприємств агробізнесу. Наукове фахове видання «Економіка та суспільство». 2023. № 51. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-34>.

URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2488> (дата звернення 01.10.2023).

15. Гуцаленко Л.В., Романець А.В. Внутрішній аудит у системі управління сучасного підприємства. Формування ринкової економіки. Збірник наукових праць. 2015. № 33. С.532-539.

16. Гуцаленко Л.В. Проблеми впровадження МСФЗ. Економічний розвиток держави, регіонів і підприємств: проблеми та перспективи. Зб. наук. праць наук.ред. В.С. Лукач. Ніжин. 2019. С. 40-42

17. Гуцаленко Л.В., Марчук У.О. Реалізація контрольної функції обліку в управлінні поточними зобов'язаннями підприємств. Вісник Аграрної науки Причорномор'я. 2015. Т.1. № 2 (83). С.43-48

18. Гуцаленко Л.В. Контроль в системі управління. Облік і фінанси. 2019. №1(83). с.5-10

19. Голов С.Ф. Управлінський облік: підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2018. 400 с.

20. Господарський Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV / Україна. Міністерство фінансів України. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення 10.12.2022).

21. Даденко Г.В., Сімакович М.В. Організація внутрішнього контролю за нарахуванням та сплатою ПДВ на підприємстві. URL: <http://nauka.kushnir.pkk.ua> (дата звернення 10.12.2022).

22. Дерев'яно С.І. Роль управлінської звітності в обліково-інформаційній системі підприємства/ Збірник центру наукових публікацій «Велес» за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції. 2 частина: «Наука як рушійна антикризова сила», м. Київ: збірник статей (рівень стандарту, академічний рівень). К.: Центр наукових публікацій. 2017. с. 23-32

23. Доходи зведеного бюджету за 2021 рік: веб-сайт. URL: <https://mof.gov.ua/storage> (дата звернення 10.10.2023).

24. Дубинська О.О., Костюченко О.О. Проблеми і напрями вдосконалення розрахунків із податку на додану вартість на підприємствах України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Вип.24, Ч. 2. С. 5-8. URL: <http://nbuv.gov.ua> (дата звернення 10.02.2023).

25. Закон України від 03.03.2022 № 2118-IX "Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану" URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#Text> (дата звернення 10.02.2023).

26. Інструкція з бухгалтерського обліку податку на додану вартість: Наказ Міністерства Фінансів України від 1 липня 1997 р. № 141. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua> (дата звернення 10.09.2023)

27. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» No 996-XIV від 16 лип. 1999 р. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення 10.02.2023).

28. Замула І.В., Танасієва М.М. Внутрішній контроль: навч. посіб. Чернівці: Технодрук. 2021. 336 с.

29. Измайлов Я.О., Єгорова І.Г. Досвід використання податку на додану вартість у країнах Європейського Союзу та перспективи його застосування в Україні. Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування. 2020. Вип. 6. С.66-67.

30. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства Фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua> (дата звернення 10.02.2023).

31. Інформація про обсяги відшкодування податку на додану вартість з державного бюджету: веб-сайт. URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist-vidshkoduvannya-pdchv/informatsiya-pro-obsyagi-vidshkoduvannya> (дата звернення 10.10.2023).

32. Качанова Т. Внутрішньогосподарський контроль: стан і шляхи вдосконалення. URL: <http://sophus.at.ua> (дата звернення 10.10.2023).

33. Колеснікова О.М., Лесик І.О. Особливості ведення операцій на рахунку 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті». Молодий вчений. 2017. № 9 (49). С. 532-537.

34. Коптева Г.М. Облік і звітність в оподаткуванні: навч. посібн. Х.: Видавництво «Підручник НТУ «ХП»». 2018. 493 с.

35. Косарева І.П., Удовика Є.М. Удосконалення системи управління фінансовою стійкістю підприємства. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. Випуск 23. С. 246-251.

36. Косач І.А., Жаворонок А.В., Марусяк Н.В. Сучасний стан прямого та непрямого оподаткування. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. Вип. 20, Ч. 2. С. 67-71.

37. Концева В.В. Обліково-аналітичне забезпечення оцінки податкового навантаження підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 29. URL: <https://economyandsociety.in.ua> (дата звернення 10.10.2023).

38. Кузь В.І. Методичні підходи до аналізу податкового навантаження на основні показники діяльності суб'єкта господарювання. Importance of Soft Skills for Life and Scientific Success: Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Internet Conference, March 1-2, 2022. FOP Marenichenko V.V., Dnipro, Ukraine. P. 130-133.

39. Лаговська О.А., Кузь В.І., Легенчук С.Ф., Кучер С.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: підручник. Київ: Кондор. 2018, 418 с.

40. Левченко З. М. Організація бухгалтерського контролю на підприємстві. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua> (дата звернення 10.10.2023).

41. Лега О., Черненко К. Звітність у системі податкових розрахунків. Причорноморські економічні студії. 2020. №5(92). С. 154-158.

42. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку, затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 29. 12. 2000 р. No 356. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 10.10.2023).

43. Міжнародні стандарти фінансової звітності. URL: <http://www.minfin.gov.ua> (дата звернення 10.10.2023).

44. Мурашко Т.Д. Первинні документи бухгалтерського обліку. Право знати все про податки і збори: зб. тез. доп. міжнар. наук.-прак. конф. м. Київ, 2016. С.4-23.

45. Нагайчук В. Сутність / контролю як функції управління. URL: <http://sophus.at.ua> (дата звернення 10.10.2023).

46. Назарова І.Я., Муравський В.В. Інформаційні системи та автоматизоване робоче місце бухгалтера: навчальний посібник. Тернопіль: «Крок». 2018. 301 с.

47. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua> (дата звернення 10.10.2023).

48. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 року № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text> (дата звернення 10.10.2023).

49. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 18 жовтня 1999 року № 242. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text> (дата звернення 10.10.2023).

50. Національне положення (стандарт) 9 «Запаси», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. №246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення 10.10.2023).

51. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда». URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення 10.10.2023).

52. Національне положення (стандарт) 16 «Витрати», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення 10.10.2023).

53. Облік, оподаткування і контроль в управлінні. Матеріали I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і учнівської молоді 14 квітня 2021 р. 14 квітня 2021 р. Кропивницький, 2021. URL:

<http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/11992/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%2014.04.2021%D0%93%D0%B0%D0%B9.pdf> (дата звернення 10.10.2023).

54. Облік і аудит: конспект лекцій: навч. посіб. для студ. спеціальності 073 «Менеджмент», КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Т.П. Лободзинська, Т.В.Павленко. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2019. 162 с.

55. Облік і звітність в оподаткуванні: навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти спеціальності 071 «Облік і оподаткування». М.Т. Теповата, В.П. Пантелєєв, К.В. Безверхий, О.О. Григорєвська, С.І. Ковач, О.А. Юрченко. К.: НАСООА. 2019. 506 с.

56. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. Державна фіскальна служба України: веб-сайт. URL: <http://sfs.gov.ua> (дата звернення 10.10.2023).

57. Оришин Т.М. Сучасні підходи до оптимізації оподаткування підприємств. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: «Економіка і управління». 2020. Том 31 (70). № 3. С. 83-86.

58. Пашкевич М.С., Шишкова Н.Л. Контроль: незалежний, внутрішній, державний: навч. посіб. у 2 ч. Ч. 1. Незалежний аудиторський та внутрішньогосподарський контроль. Дніпро: НГУ, 2017. 182 с.

59. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: www.zakon.rada.gov.ua (дата звернення 10.10.2023).

60. Податок на додану вартість: особливості адміністрування і відшкодування. Веб-сайт: URL: <https://kse.ua/wp-content/uploads/2023/07/Ekspleiner> (дата звернення 10.10.2023).

61. Податкова пастка для української економіки. Інститут майбутнього: веб-сайт. URL: <https://uifuture.org/publications/podatкова-pastka-dlya-ukrayinskoyi-ekonomiky> (дата звернення 10.10.2023).

62. Податкова система: конспект лекцій. Навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка» КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад. Гречко А.В. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2022. 119 с.

63. Податкове планування та основи податкової оптимізації: навчальний посібник. Я.В. Самусевич, А.В. Височина. Суми: Сумський державний університет, 2021. 344 с.

64. Податковий кодекс України: Закон України від 2 грудня 2010 р. №2755-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua> (дата звернення 10.10.2023).

65. Податкові системи зарубіжних країн: навчальний посібник. В. Л. Андрущенко, Т. В. Тучак. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. 210 с.

66. Подоляничук О.А. Податок на додану вартість: сутність та стан первинного обліку. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2018. № 1. С. 81-102.

67. Позняковська Н.М. Фінансовий облік. Частина 1.: навчальний посібник. Н.М. Позняковська, Ю.В. Довгалець. К.: Видавничий дім «Кондор», 2017. 274 с.

68. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Бухгалтер 911: веб-сайт. URL: <http://buhgalter911.com.ua> (дата звернення 10.10.2023).

69. Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку, затверджене наказом МФУ від 24.05 1995 року №88 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення 10.10.2023).

70. Порядок заповнення та подання податкової декларації з податку на додану вартість: Наказ Міністерства фінансів України 28.01.2016 р. № 21. URL: <http://sfs.gov.ua> (дата звернення 10.10.2023).

71. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996, зі змінами і доповненнями / Україна, Верховна Рада. URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення 10.10.2023).

72. Про затвердження Порядку прийняття рішень про реєстрацію/ відмову в реєстрації податкових накладних/ розрахунків коригування в Єдиному реєстрі податкових накладних. Наказ Міністерства фінансів України від 12.12.2019 №520. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 10.10.2023).

73. Сліпченко Г.М. Щодо здійснення внутрішнього контролю розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість. URL: <http://molodyvcheny.in.ua> (дата звернення 10.10.2023).

74. Становлення та розвиток податкової системи України: монографія. М.Г. Волошук, І.І. Матьола, Т.О. Карабін, О.В. Білаш. Ужгород: Видавництво Олександри Гаркуші, 2021. 172 с.

75. Статистичний щорічник України за 2021 рік. За ред. Вернера І. Є. Київ, 2022. 447 с.

76. Статут підприємства ТОВ «Білайт Груп»

77. Стендер С. В. Економічна сутність складових господарського контролю. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення 10.10.2023).

78. Столяр Л.Г. Організація внутрішнього контролю. Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ: (Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція). URL: <http://intkonf.org> (дата звернення 10.10.2023).

79. Томнюк Т. Л. Концептуальні підходи до визначення сутності прямих та непрямих податків. Вісник Чернівецького державно-економічного інституту. Економічні науки. 2019. Вип. 1 (73). С. 183-195.

80. Томнюк Т. Л. Податкова система: навчальний посібник. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. 324 с.

81. /Фінансовий облік 1: підручник. Я. П. Іщенко, О. А. Подолянчук, Н. І. Коваль. Вінниця: Видавництво ФОП Кушнір Ю. В. 2020. 496 с.

82. Чирва А. А. Удосконалення облікової політики підприємства в частині обліку ПДВ. А. А. Чирва. Облік і фінанси. 2017. №4 (70). С. 67-71.

83. Шевчук К. В. Облікова політика підприємства: значення, особливості формування та впровадження. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Сер. Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2015. Вип. 5. С. 208-210.

84. Шевчук К. В. Роль управлінської звітності в обліково-інформаційній системі підприємства та особливості її формування. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». Випуск 6. 2016. Частина 3. С. 137-140.

85. Шот А. В., Платонова Ю. М. Проблеми та напрями вдосконалення обліку розрахунків за податком на додану вартість на підприємствах України. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Розділ VI. Бухгалтерський облік, аналіз, статистика та математичні методи й інформаційні технології в економіці. 2018. №2.

URL: <https://echas.eunu.edu.ua> (дата звернення 10.10.2023).

86. ІС: Бухгалтерія. Посібник для печатівця URL: <http://superschool.com.ua> (дата звернення 10.10.2023).

87. Antoniuk O., Koval N., Savitska S., Mulyk Ya, Kuzyk N., Koshchynets M. Development of internal control and audit in Ukraine. Independent Journal of Management & Production. 2021. N. 12(6). P. S376-S390. DOI: 10.14807/ijmp.v12i6.1761. URL: <http://www.ijmp.jor.br/index.php/ijmp/article/view/1761> (дата звернення: 24.10.2023).

88. Germany taxes. URL: <http://www.worldwide-tax.com> (дата звернення 10.10.2023).

89. Italy Taxes. URL: <http://www.worldwide-tax.com> (дата звернення 10.10.2023).

90. Japan Income Taxes and Tax Laws. URL: <http://www.worldwide-tax.com> (дата звернення 10.10.2023).

91. Nadiia Davydenko, Zoia Titenko, Kateryna Shevchuk, Alina Burjak. Environmental Taxation: Ukrainian Realities and European Practice. WSEAS Transactions on Business and Economics. 2022. Vol. 19. p. 1948-1955. DOI: 10.37394/23207.2022.19.174. URL: <https://wseas.com/journals/articles.php?id=7395> (дата звернення: 15.10.2023).

92. Natalya Kuzyk, Kateryna Shevchuk, Maryna Kruhla, Vladyslav Aloslyn. Audit Of Financial Reporting As A Tool For Investment Attractiveness Of Agricultural Business Enterprises. Proceedings of the 2023 International Conference “Economic Science For Rural Development” No 57 Jelgava, LBTU ESAF, 10-12 May 2023, pp. 150-156 DOI: 10.22616/ESRD.2023.57.015_150 (WoS). URL: https://lbtufb.lbtu.lv/conference/economic_science_rural/2023/Latvia_ESRD_57_2023.pdf (дата звернення: 20.10.2023).

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ДОДАТКИ

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

Додаток А.1

Об'єкти оподаткування ПДВ

Об'єкти оподаткування ПДВ

ввезення товарів на митну територію України

постачання товарів, місце постачання яких розташоване на митній території України

вивезення товарів за межі митної території України

постачання послуг з міжнародних перевезень пасажирів і багажу та вантажів залізничним, автомобільним, морським і річковим та авіаційним транспортом

постачання послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України, відповідно до ст. 186 ПКУ

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу 1)

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "БІЛДІТ ГРУП"	Дата рік, місяць, число	2022	01	01
Територія	Шевченківський р-н	за ЄДРПОУ	42179263		
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КАТОТДІ	1-адмисловотельч		
Вид економічної діяльності	Цілова торгівля твердими, рідкими, газованими продуктами та розфасованими продуктами	за КОПФІ	240		
Середня кількість працівників, осіб	7	за КВЕД	46.71		
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон	вулиця ДЕГТЯРІВСЬКА, буд. 21 літера А, оф. 107, м. КИЇВ, 01135		0679804096		

I. Баланс на 31 грудня 2021 р.

Актив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006	
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду
I	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
Первісна вартість	1001	-	-
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	7 429,4	16 479,3
первісна вартість	1011	8 051,4	20 367,8
знос	1012	(622,0)	(3 888,5)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	7 429,4	16 479,3
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	2 911,4	3 172,9
у тому числі готова продукція	1103	2 911,4	3 172,9
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	31 132,4	36 420,7
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	1 154,0	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	15 202,6	59 549,9
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
І гроші та їх еквіваленти	1165	-	-
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	1 041,5	8 886,9
Усього за розділом II	1195	51 441,9	108 030,4
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та група вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	58 871,3	124 509,7

НУБІП І УКРАЇНИ

НУБІП УКРАЇНИ

Продовження дод. Б.1

Поясн.	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (паієвий) капітал	1400	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	6 834,7	7 540,4
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	6 834,7	7 540,4
II. Довгострокові зобов'язання, утворює фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	10 012,7	9 906,3
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	31 036,9	31 331,8
розрахунками з бюджетом	1620	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	10 987,0	75 731,2
Усього за розділом III	1695	52 036,6	116 969,3
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	58 871,3	124 509,7

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2021 р.

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 030 831,1	679 543,2
Інші операційні доходи	2120	-	-
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	1 030 831,1	679 543,2
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1 007 826,8)	(653 687,4)
Інші операційні витрати	2180	(20 635,2)	(17 870,2)
Інші витрати	2270	(1 508,5)	(889,2)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(1 029 970,5)	(672 446,8)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	860,6	7 096,4
Податок на прибуток	2300	(154,9)	(1 277,4)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	705,7	5 819,0

Керівник

Головний бухгалтер

(підпис)

(підпис)

ЕП СПЕКТОР
ОЛЬГА ІГОРІВНА

СПЕКТОР ОЛЬГА ІГОРІВНА

(підпис, прізвище)

СПЕКТОР ОЛЬГА ІГОРІВНА

(підпис, прізвище)

Кодифікатор для ієрархічної структури територіальних одиниць та територій територіальних громад

НУБІП І УКРАЇНИ

НУБІП УКРАЇНИ

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу 1)

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "БІЛАД ГРУП"	Дата (рік, місяць, число)	Квітень		
Територія	Шевченківський р-н	за ЄДРПОУ	2023	01	01
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за ЄАТОТГ	42179263		
Вид економічної діяльності	Оптова торгівля твердими, рідкими, газоподібними паливами і подібними продуктами	за КОДП	1410000000007000		
Середня кількість працівників, осіб	5	за КВЕД	240		
Одиниця виміру	тис. грн. з одним десятковим знаком		46.71		
Адреса, телефон	вулиця Сльська Юрія, буд. 81 А, м. КНІВ, 04050		0688899380		

I. Баланс на 31 грудня 2022 р.

Актив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006	
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду
I	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
Первісна вартість	1001	-	-
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	16 479,3	8 256,9
первісна вартість	1011	20 367,8	12 520,8
знос	1012	(3 888,5)	(4 263,9)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	16 479,3	8 256,9
II. Оборотні активи			
Засоби :	1100	3 172,9	4 023,6
у тому числі готова продукція	1103	3 172,9	4 023,6
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцією, товари, роботи, послуги	1125	36 420,7	19 477,9
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	59 549,9	19 348,9
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	-	-
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	8 886,9	1 882,9
Усього за розділом II	1195	108 030,4	44 733,3
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	124 509,7	52 990,2

НУБІП України

НУБІП України

Продовження дод. Б.2

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (паісовий) капітал	1400	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	7 540,4	7 879,2
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	7 540,4	7 879,2
II. Довгострокові зобов'язання, ільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	9 906,3	7 783,9
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	31 331,8	13 096,8
розрахунками з бюджетом	1620	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	75 731,2	24 230,3
Усього за розділом III	1695	116 969,3	45 111,0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	124 509,7	52 990,2

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2022 р.

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	637 252,6	1 030 831,1
Інші операційні доходи	2120	-	-
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	637 252,6	1 030 831,1
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(607 970,4)	(1 007 826,8)
Інші операційні витрати	2180	(24 663,3)	(20 635,2)
Інші витрати	2270	(4 205,7)	(1 508,5)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(636 839,4)	(1 029 970,5)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	413,2	860,6
Податок на прибуток	2300	(74,4)	(154,9)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	338,8	705,7

Керівник

Головний бухгалтер

ЕП СПЕКТОР
ОЛЬГА ІГОРІВНА

СПЕКТОР ОЛЬГА ІГОРІВНА

(ініціал, прізвище)

СПЕКТОР ОЛЬГА ІГОРІВНА

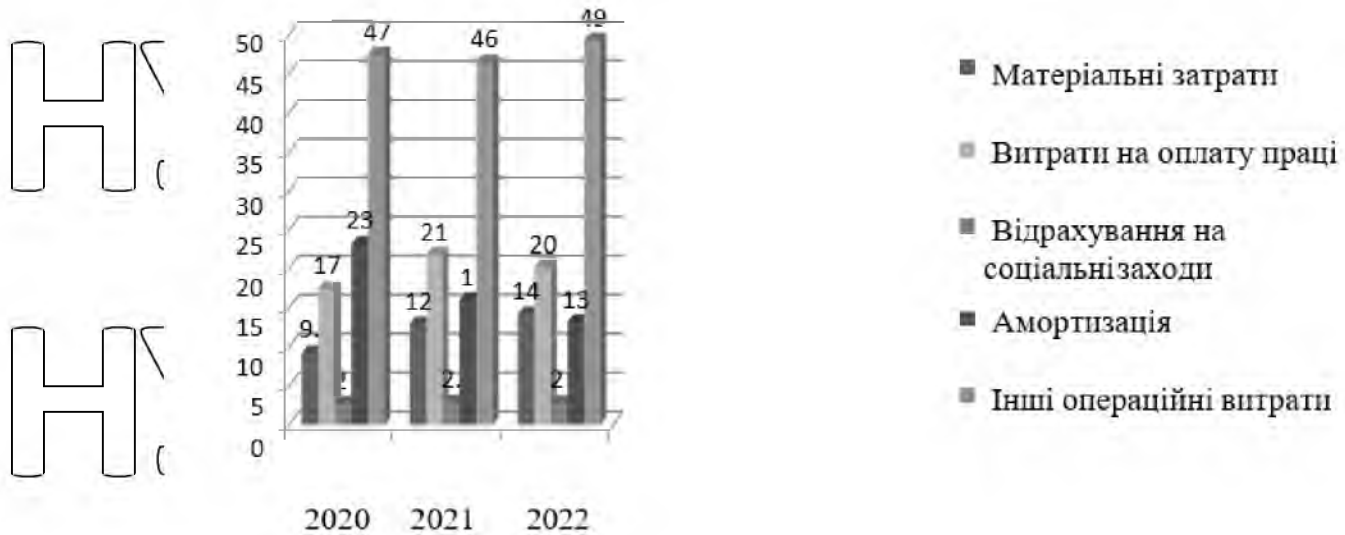
(ініціал, прізвище)

† Кодифікатор безпосередньо-територіальних одиниць та територій територіальних громад

НУБІП України

НУБІП України

Додаток Б.3

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

Алгоритм дій платника податку на додану вартість при зупинці реєстрації Податкових накладних (ПН) та Розрахунків коригувань (РК)

Реєстрацію ПН/РК в ЄРПН зупинено

Платнику податку в автоматичному режимі надсилається квитанція про зупинення реєстрації ПН/РК з пропозицією щодо надання пояснень та копій документів

Платник податку направляє пояснення та копії документів до комісії регіонального рівня протягом 365 днів

Комісія регіонального рівня протягом 5 робочих днів розглядає пояснення та копії документів, та приймає одне з рішень:

Рішення про реєстрацію ПН/РК в ЄРПН

Рішення про відмову в реєстрації ПН/РК в ЄРПН

ПН/РК підлягає реєстрації в ЄРПН з урахуванням дотримання норм статті 200 1.3 статті 200 1 Податкового кодексу

Платник податку має право протягом 10 робочих днів з наступного дня після набрання чинності рішенням комісії оскаржити це рішення в адміністративному порядку - направити скаргу в електронному вигляді з поясненнями та копіями документів до комісії центрального рівня

Комісія центрального рівня ДПС протягом 10 календарних днів з дня отримання скарги розглядає скаргу, пояснення та копії документів

Задовольняє скаргу та скасовує рішення комісії регіонального рівня про відмову в реєстрації ПН/РК в ЄРПН

Залишає скаргу без задоволення та рішення комісії регіонального рівня про відмову в реєстрації ПН/РК в ЄРПН без змін

У разі надходження рішення суду, яке набрало законної сили про зобов'язання зареєструвати ПН/РК

Платник податку має право оскаржити це рішення в судовому порядку